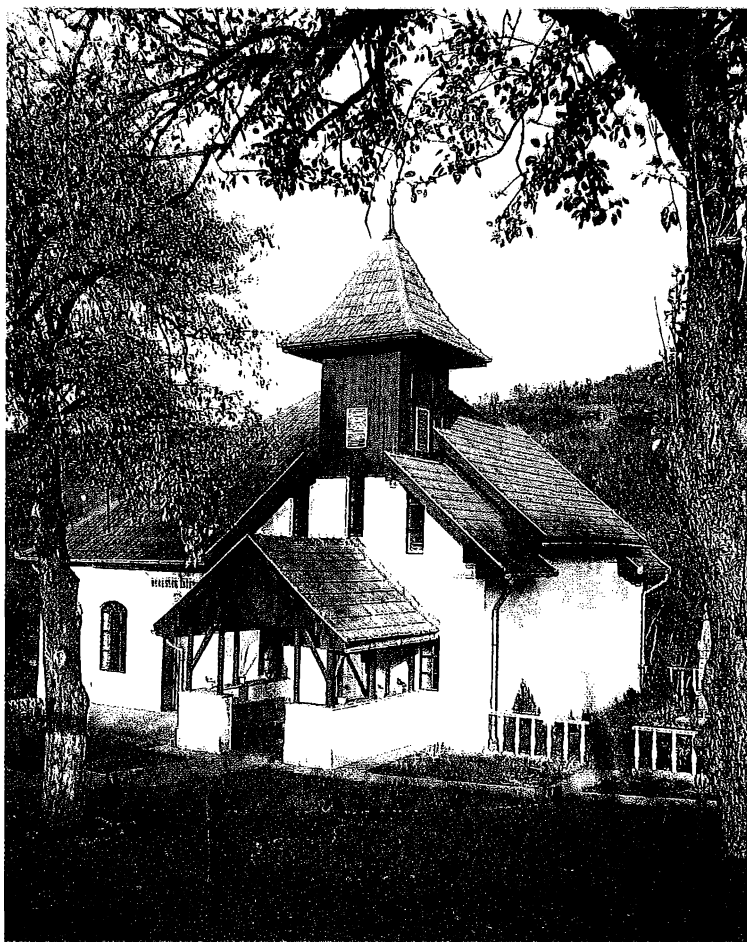

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református
Egyházkerület folyóirata

Templomépítő szörvényaink.
Magyarkályán

Huszonegyedik évfolyam
2010. október

10

Tartalom

Ünnepel az <i>Igehirdető</i> (Jenei Tamás főszerkesztő).....	471
--	-----

Vasárnapi prédikációk

Benkő Mihály: Erősödjetek meg az Úrban! Efézus 6,10–17	473
Pitó Zsolt: Isten munkája és munkatársai a gyülekezetben. 1Korinthus 3,9	477
Szász Zoltán: Ábrahám hite. 1Mózes 12,1–4.....	479
Vajda Domokos: Járj! Járj Istennel! Mikeás 6,8.....	481

Lectio continua

Id. Fazakas Sándor: A kígyó pedig ravaszabb vala minden mezei vadnál. 1Mózes 3,1–24.....	484
---	-----

Prédikáció reformáció ünnepére

Fosztó József: Újuljatok meg! Efézus 4,22–24	490
Kántor Attila: Református magatartás. Az apostolok cselekedetei 2,4–16	493
Noltensmeier, Gerrit: „Mint a szarvas kívánczik a folyóvizekre...” Zsoltárok 42,2	495

A Genezáret partján

Gyökössy Endre: Indulás a mélységek felé IX. Növekedés a békesség felé	500
---	-----

Alkalmi prédikációk

Bibliaórára

Móra László Tibor: A bűnbánó imádság. Zsoltárok 32,1–7	503
--	-----

Úrvacsorai igehirdetés

Bustya Dezső: Jézus eledele. 1Korinthus 11,23–29.....	505
---	-----

Esketési igehirdetés

Váradai Sándor Károly: Semmi felől ne aggódjatok... Filippi 4,4–6.....	506
--	-----

Temetési igehirdetés

Nagy Vajda Levente: Tudom a te dolgodat. Jelenések 2,18–19	507
--	-----

Igehirdetés fejfaállításva

Farkas Antal: Emlékoszlop. Józsué 4,1–11.15–18.....	509
---	-----

Az aradi tizenhármak utolsó mondatai	511
--	-----

A címlapon: Templomépítő szórványaink. **Magyarkályán**. Lélekszáma 156.

Fényképezte: Vetési László

A hátlapon: Szemelvények középkori latin nyelvű költészetünkből.

Rákóczi Márton: *Fohász lefekvéskor*. Fordította Tóth István.

Hibaigazítás

A 9-es *Igehirdető* címlapján a fénykép szerzője helyesen Magyar Hunor. Az érintettek szíves elnézését kérjük. A szerkesztő

Ünnepel az *Igehirdető*

*Adjatok hálát az Úrnak,
hívjátok segítségül nevét,
hirdessétek tetteit a népek közt!
Énekeljétek, zengjétek zsoltárt neki,
emlegetétek minden csodáját!
Dicsőítsétek szent nevét,
szívből örüljenek, akik keresik az Urat!
(Zsolt 105,1–3)*

Idén októberben tölti be huszadik életévét az *Igehirdető*. Kicsi időszaknak vagy nagy időszaknak kell-e ezt tekinteni? Ha az egyház kétezer éves történetét vesszük alapul, akkor minden bizonnyal ez egy rövid időszak. Mindössze 1%. De ha azokra az újságokra, folyóiratokra, szakfolyóiratokra gondolunk, amelyek csupán néhány hónapig, néhány évig működtek, akkor a két évtized már hosszú időszaknak számít.

Éppen ezért Istennek adunk hálát azért, hogy megengedte nekünk, hogy ezzel a folyóirattal is az Ő szent nevét dicsőítsük, hogy Isten Anyaszentegyházát építhessük, hogy gyülekezeteink lelki életét gazdagíthassuk, hogy népünket hűséggel szolgálhassuk.

Isten után az Erdélyi Református Egyházkerületnek szeretném megköszönni, hogy Isten Igéjének a prédikálását nemcsak a szószéken tartja fontosnak, hanem Írásban is. Ez alatt a húsz év alatt több mint 5000 prédikáció jelent meg az *Igehirdető*ben, ami nem kevés. Szinte a teljes huszadik század igehirdetői képviselve vannak a lapban, de ott vannak már azok az ifjak is, akik a huszonegyedik század első évtizedében léptek be Isten szőlőskertjének örömteli művelői közé. Ez alatt a két évtized alatt a folyóirat körülbelül 1000 személy írásait jelentette meg. Azt hiszem ez is jelentős, hogy ennyi munkatársat tudtunk megnyerni ennek a szent ügynek.

Erről a helyről is köszönet illeti az alapítókat, D. Dr. Csiha Kálmán püspököt, és Nagy Lászlót, az első főszerkesztőt, aki a lapot 1998 augusztusáig – haláláig – szerkesztette. Az átmeneti 3 hónapban Dr. Bustya Dezső, egykori egyházkerületi főjegyző veszi át a lap irányítását. Dr. Bustya Dezsőnek nemcsak ezt az átmeneti időszakban végzett munkáját köszönjük, hanem azt is, hogy a folyóirat kezdetétől mind a mai napig hűséges munkatársa az *Igehirdető*nek. Az Igazgatótanács döntése alapján 1998 novemberétől Jenei Tamást nevezik ki főszerkesztőnek.

Köszönet illeti azokat a tudós teológusokat, akik az *Igehirdető* Tanulmány rovatában megjelentették főleg exegetikai és homiletikai tartalmú cikkeiket, nagyobb tanulmányukat, vagy éppenséggel könyvüket. Név szerint is köszönet illeti Dr. Boros Géza aranygyűrűs teológiai professzort, aki a Budapesti Teológiai Akadémia gyakorlati tanszékének volt a tanára. Hiszem, hogy tanulmánykötetei, melyeket önzetlenül átengedett kiadásra az *Igehirdető*nek, úgy gazdagították igehirdetésünket, hogy a modern kor követelményei szerint mind magyar mércével, mind pedig európai mércével mérve színvonalas lehessen ez a fontos egyházépítő szolgálatunk.

Köszönöm az önzetlen munkát mindazoknak a munkatársaknak, akik Erdélyből, a Királyhágómellékről, az egész Kárpát-medencéből és Európa különböző országaiból támogatták munkánkat. Mindenki hitének, imádságos életének, tudásának legjavát adta! Éppen ezért ez a húszesztendei igehirdetői munka jó tükre lehet a huszadik és huszonegyedik századi református, de főleg hazai református teológiai gondolkodásnak. Ha egyszer valaki vállalkozik ennek a korszaknak a feldolgozására, gazdag anyagból me-

ríthet majd. A homiléták, az egyháztörténészek, de akár a nyelvészettel foglalkozók is bőven fognak találni maguknak hasznosítható dolgokat.

Köszönöm azoknak a munkatársaknak a munkáját, akik az európai nyelvekből vállalták egy-egy tanulmány vagy egy-egy prédikáció fordítását. Ezeken a fordításokon keresztül be lehetett kukucskálni más igehirdetői műhelyekbe, amelyek szintén fontosak számunkra.

2001 óta új köntösben jelenik meg a folyóirat. Köszönöm mindazok segítségét, akik hozzájárultak ahhoz, hogy ez az új címlap ne csak tetszetősebb, de tartalmasabb lehessen. Szerkesztőként itt is pedagógiai szempontok döntöttek el a címlap témáinak a megválasztását. Úgy gondoltam, hogy szeretetvendégségeken, az ifjúsági és gyermekmunkában, a konfirmációi oktatásban ezek a címlapképek szemléltetőanyagként is felhasználhatók. Ezekkel a címlapokkal azt is szerettem volna bizonyítani, hogy egyházunk él és minden téren dolgozik, szakszerűen végzi feladatát, s a negyvenöt éves kimaradás után igyekszik felzárkózni a mai követelményekhez. Az igényesség pedig egyházművészeti szempontból sem maradhat el!

Köszönöm azoknak bírálatait, akik nemcsak vállveregetve mondtak néhány kedves szót, hanem akik valóban előbbre akarták vinni az *Igehirdető* ügyét.

Végül köszönöm a nyomda hűséges munkatársainak az ügybuzgalmát, akik tudásuk legjavát építették bele ebbe a folyóiratba. Ünneplésünk akkor lesz igazán tartalmas, ha a második tíz év repertóriuma is megjelenhet. Az anyag feldolgozása folyamatban van, s remélem, hogy majd ezt is sok haszonnal fogják forgatni a lelkesztetvérek.

Az eltelt időszak alatt több tartalmas igehirdetési sorozat jelent meg az *Igehirdető*-ben. Terveink között szerepel, hogy gyülekezeti használatra, a presbitereknek és a nőszövetségeknek, az IKÉ-nek és a FIKÉ-nek, de minden érdeklődő számára ezeket az anyagokat füzetek formájában kiadjuk. Gondolom, hogy ezzel is Isten nagyobb dicsőségét fogjuk szolgálni néptünk körében.

Születésnapkor a gyermekek ajándékban szoktak részesülni. A felnőtt – s most már a 20 éves *Igehirdető* is annak számít – megetheti, hogy születésnapja alkalmából ő adjon másoknak ajándékot. Ilyen ünnepi ajándékként szeretné az *Igehirdető* ezeket a füzeteket az Anyaszentegyház asztalára helyezni. Kérem, hogy majd ezzel a szeretettel fogadják testvéreink ezeket a kiadványokat!

Ajándékozó örömmel végezték munkatársaink a szolgálatukat, s ilyen ajándékozó örömmel szeretnénk teljessé tenni a 20 éves *Igehirdető* ünneplését!

Kolozsvár, 2010. szeptember hava

Jenei Tamás
főszerkesztő

Vasárnapi prédikációk

Benkő Mihály
Marosvécs

Erősödjete meg az Úrban!

Alapige: Efézus 6,10–17
Bibliáolvasás: Ézsaiás 11,1–5

E bibliai versek hallatán egy tetőtől-talpig felfegyverzett római katona képe körvonalazódik ki előttünk: páncél, pajzs, kard, öv, saru. A harcrakész, küzdelemre felkészült, az ellenség támadását feszült idegekkel váró harcos fegyverzetének tartozékai ezek.

Isten üdvözítő szeretetének evangéliuma mellett ezekről hallani itt, a templomban talán diszsonánsan hat. Szinte elképzelhetetlennek tartjuk, hogy valaki például Kálvin Jánost ily módon, állig fegyverben fesse meg. Ennél is elképzelhetlenebb, vagy éppen az istenkáromlás határát súrolná, ha magát az Úr Jézus Krisztust ábrázolná valaki ilyen fegyverzetet viselő harcosként. Hiszen az evangélium azt hirdeti, hogy Krisztus békeséget hagyott ránk.

Ha jobban odafigyelünk az igére, akkor észrevesszük, hogy nem annyira a felfegyverkezésre, hanem ellenkezőleg, a lefegyverzésre buzdít, mert nem a páncélról, pajzsról beszél, hanem a megigazulásról mint páncélhoz hasonló védelemről, a hitről, mely pajzsként óvja a hívőt, és a Lélek kardjáról, mely itt Isten igéje.

Ha csak magát a képben megjelenő fegyverzetet halljuk ki az igéből, amolyan *hit Góliátja*-paradoxon jelenik meg lelki szemeink előtt. Megvalósítható-e ez, hogy valaki magát elővigyázatosan, állig felfegyverezve, kis emberi erejével egyedül meg tudja vívni és győzelemre tudja vinni a hit harcát? Vajon nemcsak egy utópisztikus gondolat ez, csupán nagy szavak, melyek mögött oly kevés valóság van? Mi történik a kicsinyekkel, a gyengékkel, erőtelennel, akik nem bírják viselni ezt a fegyverzetet? Ők változatlanul az elveszésre, veszítésre vannak ítélve?

Kérjük Istennek Szentlelkét, Ő világosítsa meg elménket, szívünket, hogy tudjuk az Ő üzenetét e mai napon megérteni, befogadni.

I. Közhelynek számít azon népi bölcsesség: *Küzdelem az élet! Vagy: Az élet egy küzdőtér!* A kenyérgondok, az élet fenntartása kisebb vagy nagyobb küzdelmeknek az összessége. Gyermeked felnevelése, munkahelyed megtartása e válságos időben sokszor idegeket felemésztő harc. Betegség a családban, újabb harc és küzdelem. Sokszor a jobb reményében hajtjuk le nyugovóra fejünket és reggel a még rosszabbra, a még nehezebbre ébredünk. Lelki alkatunkból kifolyólag, vagy Isten tanításának engedelmességedre próbálunk a jóra, békességre törekedni, s érezzük az ellenállást, az irigységet, gyűlöletet, gonoszságot. Szelídséggel közeledünk embertársainkhoz, s nem ezt kapjuk vissza, gyávának, félkegyelműnek tekintenek. Megtapasztaljuk önmagunkban is ezt a belső harcot, küzdelmet, amikor megpróbáljuk elnémtani a lelkiismeret csendes hangját a *Hát, ilyen a világ!* kezdetű mondatokkal, gondolatokkal. Van egy másik valóság is, melyben ugyanígy naponként tapasztalnunk kell, hogy fegyverzetünk ellenére, igyekeztünket semmibe véve olyan gyakran alul maradunk: ez a lelki élet valósága. Amit az előbb mondtam – igyekszünk egymással így vagy úgy cselekedni, egymáshoz szeretettel viszonyulni –, nem életünk természetes velejárója, hiszen gyakran mi magunk is

gonoszsággal háláljuk meg más támogatását, irigységgel tekintünk arra, akinek siker koronázza igyekezeit. S ezen túl azt is tapasztalnunk kell, hogy Isten és felebarátunk szeretete teljesíthetetlen követelésként áll előttünk, mely csak állandó büntudattal terhel: akarat, odafigyelés, begyakorolt napi rítusok, mint az imádkozás... ez mind nem elég ahhoz, hogy az Isten szerinti szeretet mindennapjaink valóságához tartozzon. Talán olykor nem is vesszük észre, hogy a szeretetlenség kísértése vesz hatalmába, s bár lenne lelki fegyverzetünk, nem használjuk a védekezésre, mert nem ismerjük fel, hogy ennek most van itt az ideje. *Ha béke van, készülj a háborúra* – tartja egy régi mondás –, *mert nem tudhatod, honnan és mikor érhet a támadás.*

A keresztyén ember élete sem kivétel a küzdelmekkel, harcokkal teli életből, sem lelki, sem a mindennapokhoz tartozó fizikai értelemben. Jézus Krisztus így oktatja követőit: *A világban nyomorúságok lesz, de biztatok, én meggyőztem a világot.* Ugyanis *Nékem adatott minden hatalom mennyen és földön* – mondja Krisztus.

Nem mentesül a keresztyén ember sem a küzdelmes élettől. Harcolnunk kell szívünk gonosz kívánságai, indulatai ellen, de tusakodásunk van, amint az igéből hallottuk: erők, hatalmak ellen, a sötétség világának urai és a gonoszság lelkei ellen (13. vers), küzdenünk kell az ördög mesterkedései (11. vers) ellen.

Nem csillagászati vagy asztrológia leckét tart nekünk a szentíró, amikor a mennyei magasságokról ír. A képzet szerint a Föld feletti régiókban van ezeknek a működési helyük. Ismerős-e ez az ellenség, az ellenség ezen ereje? Péter apostol így fogalmaz az 1Pt 5,8–9-ben: *Legyetek józanok, vigyázzatok, mert ellenségeitek, az ördög mint ordító oroslán jár szerte, keresve, kit nyeljen el: álljatok ellene a hitben szilárdan.* Az ördög az a kísértő, aki kikezdte Péter apostolt, de még az Úr Jézus Krisztust sem kímélte meg kísértéseitől a pusztában. Bizony mi mindannyian ki vagyunk téve cselszövéseinek, támadásainak, melyeknek egy a célja: minket, akiket Isten az Ő hasonlóságára teremtett, hogy a vele való harmonikus közösségben éljünk, minket megakadályozzon ennek a közösségnek a megélésében, elszakítson Istentől és ezzel együtt igazi önmagunktól (aki Isten közelében érzi teljesnek magát) és embertársainktól. Ebben a tekintetben valóban a teljes életünk küzdelem: nem csupán a hétköznapi nagyon is valós harcok megvívása, hanem az Istennel való lelki közösségért való küzdelem.

II. *Öltsétek magatokra az Isten fegyverzetét, hogy megállhassatok az ördög mesterkedéseivel szemben* (11. vers). *Az ördög mesterkedései???* – ugyan már, a 21. században? A modern embernek erről beszélni már balgaság, olcsó maradiság. Úgy tartjuk, hogy már szakítani kellene a középkor sötétségével, a babona világával. S amíg ilyen „magasröptű gondolatokat” fogalmazunk meg, észre sem vesszük, hogy mennyire áldozatai vagyunk a gonosz mesterkedéseinek. Ne tagadjuk, ne kicsinyeljük le mesterkedéseit a Diabolosznak, kinek szétdobáló, szétziláló, szétszedésben, rontásban gyönyörködő műve beférkőzik az élet minden területére. Az első szüleinknek Isten elleni lázadása, az Édenből való kiűzetése is a Sátán ösztönzésére történt, aki fenyegeti Krisztus egyházát, annak minden tagját. Vannak csatlósai, van serege, légiója, mellyel támadásba lendül, s akinek van szeme a látásra, s füle a hallásra, látja és hallja az ördögi mesterkedéseket, rombolásokat világunkban.

Nem szeretném az emberi felelősséget kiiktatni, törölni, a Heidelbergi Káté megfogalmazása szerint az ember „szándékos engedetlenségét” lekicsinyíteni (9. fejelet). De valljuk be, sokszor megütközünk, elszörnyedünk egy-egy kegyetlenség, rémtett hallatán. Például mi vezérelheti az ámokfutót, aki fegyverrel beront az iskolába, s diákokat, tanárokat gyilkol, vagy azt a családapát, aki gyermekeit, feleségét megöli, majd végez önmagával? Milyen ördögi gondolatok megszállottja az, aki a bosszú kedvéért ártatlan

embereket robbant föl? Csak egy pár példa, amikor emberek képesek életterületet pokollá változtatni. De vannak az ördögi mesterkedésnek kifinomultabb válfajai, módszerei is, hisz az ember fő ellensége mindenki előtt elhúzza „mézesmadzagját”, amikor hazugságra, még az amolyan kegyes hazugságra is serkent, amikor befeketítéd embertársadat saját önző terveid elérése céljából, azokkal a kitervelt, kétértelmű, cinikus mondatokkal, amit elmondasz embertársadról az érvényesülés kedvéért. A példák sorát folytathatnánk a végtelenségig. Egy közös bennük: az ördög célja mindenkor a szétzilálás, rombadöntés, Isten teremtésének, szép rendjének felbontása. Ne becsüld le hatalmát, de ne is hagyd, hogy abba a tévedésbe juss, hogy ő Istennel való harcában győzhet. Ne akadjon, és ne ragadjon le szemünk és hitünk csak e földi romlandó világ valóságán, hanem vésünk mindannyian jól eszünkbe, hogy Isten szerette és szereti az általa megteremtett világot, s e világ megváltása céljából elküldte az Ő egyszülött Fiát, aki meghalt a golgotai keresztfán, hogy a benne hívők ne az ördög mesterkedéseinek áldozatai legyenek. Ily módon mi nemcsak szemlélői vagyunk e harcnak, nem a nézőtérrel szemléljük a küzdelmet, hanem a harcban azzal kell kivennünk a részünk, hogy tanúi legyünk Isten megváltó munkájának, Krisztus győzelmének. Bár az ilyen módon vállalt harcban a győzelmet nem mi biztosítjuk, Krisztusban részünk van a győzelemben, benne, vele együtt győzedelmeskedhetünk mi is. (HK 32. felelet)

Márpedig a tanútól megköveteltetik, hogy mindenkor az igazat mondja, abból semmit el ne hallgasson, semmit el ne ferdítsen. Így bátorít minket Isten: *erősödjetek meg az Úrban* (10. vers), *álljatok meg tehát* (14. vers), *vegyétek fel az Isten fegyverzetét, hogy ellenállhassatok a gonosz napon* (13. vers). Vegyük észre a minket Istentől való eltávolodással fenyegető veszélyt, készüljünk rá, és ne rejsük mások előtt véka alá, hogy mindezt miért tesszük.

III. Íme, a teljes fegyverzet. (14–17) Álljatok meg tehát, felővezve derekatokat igazságszeretettel, és magatokra öltve a megigazulás páncélját, felsaruzva lábatokat a békesség evangéliuma hirdetésének a készségével. Vegyétek fel mindenképpen a hit pajzsát, amellyel kioltthatjátok a gonosznak minden tüzes nyilát. Vegyétek fel az üdvösség sisakját is, és a Lélek kardját, amely Isten beszéde.

a) Figyeljük meg ezt a fegyverzetet. Többnyire olyan fegyverek, melyekkel a harcoss védekeznek: páncél, sisak, pajzs. A kard különleges ebben a sorban, hiszen kettős célt szolgál: ezzel kivédhetjük a minket célzó ütéseket, másrészt nélkülözhetetlen a támadásban is. És mégis, az ígében megjelenített fegyverzet olyan felszerelés, mely talán inkább lefegyverzésnek nevezhető. Isten lefegyverez bennünket azoktól a fegyverektől, melyekkel egymást megsebezük, megsértjük. Az egymás megsemmisítését célzó, s csak az evilági érvényesülésre tekintő fegyverek helyett egy valóban keresztyénekhez illő fegyverzettel ruház fel minket: Isten akaratából táplálkozó igazságszeretet, a nem önmagam erejében, hanem Krisztus győzelmes harcában bízó megigazulás, Krisztustól tanult békesség, hit és üdvösség.

Adja tehát az igazságnak, megigazulásnak övét és páncélját. Egy olyan világban élünk, melyben keressük az igazságot, s legtöbbször csak részigazságokkal maradunk, amikor egyre fogynak azok az emberek, akikről feljegyezhető, akárcsak Noéről, igaz, tökéletes, Istennel járó ember volt. Olyan jó ebben a világban meghallani, hogy Isten ezt nekünk is felajánlja, ezt a fegyverzetet kínálja, ezzel akar felruházni azért, hogy e küzdelemben valóban győztesek lehessünk, az életben megállhassunk. Krisztus megváltottaként tudnom kell, hogy az Ő követőjévé kell lennem, hisz Ő az út, az igazság és az élet. Lehet, hogy életutamon sok akadály gördül elém, ellenem törhet a pokol minden hatalmassága – semmit sem árthatnak nekem, hiszen engem életem Ura és Tu-

lajdonosa megváltott, megigazított. *Simul justus et peccator* – vallották a reformátorok – amíg e földi életben élek, járok, a bűnöket halmozom, de tudom és hiszem, hogy az érettem Golgotán kereszthalált szenvedett Megváltó megigazít. Ez emberi életünk egyetlen és igazi páncélja. Vajon igaz-e ez a te életedben? Ezzel az igazsággal van-e felővezve derekad? A római katona öve nélkülözhetetlen volt, hisz az fogta össze, tartotta ruháját, ezzel kényelmes és szabad mozgást biztosítva a katonának, ugyanakkor az övre csatolta a kardot. Ilyen fontos, nélkülözhetetlen életünkben az igazság öve, a szív igazsága, hiszen ha továbbra is a csalás, cselszövések képmutató játékát űzzük, elveszítjük a harcot a Sátán csatlósaival szemben.

b) A 15. vers egy látszólag jelentéktelen harci ruházati cikket tár elénk. A sarut. (Ad absurdum: mezítláb mégsem lehet a csataterre menni.) Nem az illemszabály követeli meg, hanem annál inkább a helyzet, a harc hevessége, a küzdelem embert próbáló nehézsége. A római katonáknak éppen ezért egy jó vastagtalpú, lábszárra erősített sarujuk volt, mely a harcban nem akadály, hanem nagy segítség volt. Isten a békesség örömhírének továbbadását bizza reánk. S ebben kell nekünk készségesnek, állhatatosnak lennünk. Azt a békességet, mellyel Isten Jézus Krisztusban megbékélt e világgal, békességének, kegyelmének, bocsánatának örömhírét. Erre vagyunk hivatottak, ez kell gyógyítóan tölünk a világ felé áramoljon.

c) Fegyverzetünk negyedik darabja a hit pajzsa, mely minden sátáni tüzes nyilat kivéd. Hadd említsek egy ószövetségi példát, Ábrahám hitének próbáját, amikor Isten azt parancsolta Ábrahámnak, hogy áldozza fel egyszülött gyermekét, Izsákot. A történetben, elérkezve a Móríja hegyéhez, Ábrahám meghagyja a szolgálknak, hogy várják meg, míg visszajönnek (így, többes számban), majd Izsák kérdésére, hogy hol az áldozati állat, Ábrahám azt feleli: Az Úr gondoskodik. „Ma ezt mondják: Az ÚR hegyén a gondviselés.” (1Móz 22,14) Majd a legnehezebb pillanatban, amikor Izsák az oltáron volt, Ábrahám meg készült lesújtani fiára a késsel, hallja Isten angyalának a hangját: ne öld meg a fiad, látom, hogy istenfélő vagy. Majd az Isten által kirendelt kos feláldozása után elnevezi a helyet „Isten hegyén a gondviselés”-nek. Íme, ez a hit, mely pajzsként működik a nagy kísértések, próbatételek, nehézségek, nyomorúságok idején. Ábrahám nem lázad Isten ellen, még ha a fiát kell feláldoznia, akkor sem, hanem elfogadja Isten döntését.

Ez a mi vigaszunk, hinni és bízni mindenekfelett Isten gondviselő erejében – *Akik az Istent szeretik, azoknak minden javukra van.*

d) Végül az mondhatjuk, hogy a fejünkről, az értelmünket jelképező agy épségéről is gondoskodik Isten. Az üdvösség sisakját ajánlja. Egy alkalommal tanúja voltam két motoros beszélgetésének, akik éppen a bukósisakokról beszélgettek, azoknak hasznáról, fontosságáról. Az egyik megjegyezte, hogy mindenki olyan bukósisakot vásárol a maga számára, amennyire fontos a feje. Isten, a mi teremtőnk, alkotónk, legfőbb ismerőnk az üdvösség sisakját ajánlja, mint legjobbat. Mert az üdvösség az életet, az örök életet jelenti. Tudjuk, hogy gyakran esik meg egy fejsérülésnél, hogy a sebesültet különböző gépekre kötik, és hetekig vagy akár hónapokig mesterségesen életben tartják. De ha az agyhalál beállt, már nem tudják visszahozni a beteget az életbe. Az üdvösség sisakja mintha azt tárná a szemünk elé: igen, a fej könnyen és végzetesen sérülhet, akár a halál beálltát is okozhatja, de azok, akik „lelki fegyverzetel” vannak felszerelve, akik Isten előtt élnek életüket, azoknak az élet után életet, azaz üdvösséget ad Isten.

e) A hatodik fegyver Isten ígéje, a Lélek kardja. Ezzel a fegyverrel győzte le az Úr Jézus Krisztus a kísértőt, s egy ige elég volt, hogy távozzon tőle a Sátán. Isten szava, mely teremt, alkot, mely hasznos a tanításra és feddésre, mely élesebb minden kétélű kardnál.

Ebből a hat fegyverből áll a lélek fegyverzete: igazság öve, megigazulás páncélja, a békesség evangéliumának saruja, a hit pajzsa, az üdvösség sisakja, és Isten igéje, a Lélek kardja. Isten mindenkinek adja ezt a fegyverzetet, nekünk el kell fogadnunk, át kell vennünk, hogy általa Krisztusban maga Isten harcoljon értünk. Ebben van a mi győzel-münk. Ámen.

Pitó Zsolt

Bágy

Isten munkája és munkatársai a gyülekezetben

Alapige: 1Korinthus 3,9

Bibliaviasítás: 1Korinthus 3,10–23

Ezen az istentiszteleten Istennek a gyülekezetekben végzett munkájára figyeljünk!

Igénk egy hosszabb igeszakasz része, melyben Pál apostol a korinthusiakat tanítja. Korinthusban sokan bizonytalanságban voltak Isten munkáját és a gyülekezeti munkások szolgálatát illetően. Azt hitték, hogy Pál munkája és Apollós munkája másról szól, nem kapcsolódnak egymáshoz. Ez feszültségekhez és pártoskodáshoz vezetett. Pál azt magyarázta el nekik, milyen munkát végez Isten a gyülekezetben, és hogy ebben milyen feladata van Isten szolgáinak.

1. Isten munkáját a gyülekezetben, Isten és a gyülekezet kapcsolatát két képpen szemlélhetjük. Az egyik a szántóföldé, másik az építményé.

a) Isten szántóföldje vagytok. Annakidején is, ma is körültekintést igénylő munka volt a földművelés. Nem könnyen válik termékkennyé a föld, s a már termékeny talajt is gondozni kell. Állandó foglalatosságot és sokféle munkát jelent a szántóföld a szántástól a betakarításig. Isten szántóföldje a gyülekezet. Isten tulajdona, Neki fontos, Neki célja van vele. Ő foglalkozik a gyülekezettel. Ő készíti elő a munkát, Ő gondoskodik a „magvetésről”, a növekedésről és Ő „gyümölcsökre” vár. Isten munkája az, amit Pál a maga és az Apollós szolgálatával kapcsolatosan megnevez: a plántálás és az öntözés is. A gyülekezet nem önmagáért, nem az igehirdetőért, hanem Istenért van. Isten pedig azt akarja, hogy a gyülekezetben és a tagok életében a hirdetett ígék nyomán a Lélek gyümölcsei teremjenek.

b) Isten épülete – építménye – vagytok. Az építés is hosszadalmas munka, mely során a sokféle építőanyagból egységes épület készül el. A különálló téglák és kövek egymáshoz kapcsolódnak. Mindegyiknek megvan a maga helye, ahhoz, hogy az épület megfeleljen rendeltetésének. A gyülekezetet Isten építi. Istennek épül. Isten benne akar lakni, be akarja tölteni. A templom, a gyülekezet Isten dicsőségének hirdetője. Isten templommá teszi az ő gyermekeinek közösségét, mint ahogyan erről a fejezet végén olvashatunk.

Az apostol, amikor arról ír, hogy Isten szántóföldje, Isten építménye a gyülekezet, tudatosan mutat kétszer is Istenre, aki a tulajdonos, és aki cselekszik. A gyülekezet és egyház Isten akaratából van, az Ő munkájának eredménye, Isten céljaira nézve létezik. Nem emberi szándék, összefogási ötlet, erkölcsöt védő igyekezet hozta létre. Nem a sok jó ötlet, a közös múlt, vezetők és tagok igyekezete, hűsége tartja fenn. Istent kell észre-vegyük, Aki tervez, Aki gondolkodik és cselekszik, aki szól, alakít, összekapcsol, aki újjáépít.

Sokszor könnyelműen beszélünk a gyülekezetünkről, lebecsülve azt. Pedig az egyház Krisztus menyasszonya, Isten tulajdona. Nem a mi elvárásaink és céljaink, hanem

az Ő terve kell teljesüljön bennünk és közöttünk. Hosszú folyamat ez, melynek nem csupán szemlélői, elszenvedői vagyunk. Részt kell vennünk benne. Ha csak olykor vagyunk itt, ahol Isten megszólít és az engedelmség által alakít, nem kerülünk, vagy csak sokkal később kerülünk a helyünkre. Ha itt vagyunk, de nem az Ő akarata érvényesül, akadályai, késleltetői lehetünk az Ő munkájának. Neki célja van. Céllal szól, céllal cselekszik alkalmas időben közöttünk is. Ti is Isten szántóföldje, Isten épülete, temploma vagytok, ahol az Úr munkálkodik.

2. Isten Korinthusban és minden gyülekezetben *munkatársakat* használ a maga munkájában. Eszközeiként használta Pált a plántálásban–alapvetésben, Apollózt az öntözésben–építésben: más időszakban, másfajta munkát, ugyanabban a gyülekezetben, ugyanazon cél érdekében. Velük kapcsolatosan is azt kell felismernie a gyülekezetnek, hogy ők Isten munkatársai. Ahogyan a gyülekezet Isten szántóföldje és Isten temploma, úgy ők Isten munkásai, akiket Ő küldött. Nem ők a fontosak, hanem Isten és az alakuló-épülő gyülekezet. Az eredményt és növekedést Isten adja. Ők is a gyülekezethez tartoznak, Isten bennük is munkálkodik, őket is megszólítja, építi, alakítja, tőlük is gyümölcsöket vár.

Isten előtt felelősséget hordoz minden építő, hogy amit tesz, abban valóban Isten eszköze legyen. Amit tesz Istenért, engedelmesen és Isten szerint tegye. Nem mindegy, mi történik Isten nevében. Ahol Isten a munkáját végzi, ott sokszor a gonoszság is megpróbál beférkőzni, és a jó leple alatt megpróbálja lerombolni, amit Isten épített. Hogy a reformáció történetéből vegyünk két példát: Luther Isten eszköze volt a reformációban, de a hitbéli megújulás árnyékában megjelent az a mozgalom is, amely társadalmi változást akarva erőszakosan gyilkolt és pusztított (Münster Tamás). Szintén a reformáció idején a hitbéli, tanbéli megújulást hangsúlyozva voltak olyanok, akik nem az ige, hanem az ésszerűség alapján akarták megváltoztatni a hitelveket, s olyanná akarták tenni a keresztyénséget, ami összemosható a zsidó és a muzulmán vallással is.

Gyülekezetünk életéből talán mi is tudnánk példákat mondani arra, mi minden rossz történhet a jó és az építés leple alatt. Nem hiába figyelmeztet igénk: a templomot, a gyülekezetet meg lehet fertőzni, be lehet piszkolni. A gyülekezet nem azért fontos és értékes, mert annyit fáradozunk, annyi áldozatot hozunk érte. Sokkal értékesebb, mint amennyivel mi hozzájárulhatunk. Nekünk öröm, ha valamit tehetünk Isten ügyéért! Nem a személy, hanem Isten munkája a fontos. Nem Pál, nem Luther, nem Kálvin, nem a lelkipásztor, gondnok vagy önkéntes munkás személye, hanem Isten. Kálvin halálos ágyán úgy tekintett vissza életére, hogy amit cselekedett, az mind értéktelen, semmi. Azért mondta ezt, mert Isten ügyét tartotta szem előtt. Az Ő eszköze volt.

Mi hogyan élünk, mit cselekszünk, hogyan veszünk részt a gyülekezeti közösségben és feladatokban? Részesei vagyunk-e a gyülekezetnek, feladatokat vállalunk-e, megbíznak-e bennünk? Hányszor nem vesszük ezeket komolyan! Mindent mástól, másoktól várunk. Nem látjuk értelmét, célját a munkának, az építésnek. Látnunk kell: Isten munkája ez, melybe minket is bevon, Neki célja van veled és a közösséggel. Nem egy ember, s nem néhányan kell végezzék ezt a szolgálatot. Ahogy a föld begyomosodhat, ahogy házak összedőlhetnek, úgy ti is felelősek vagytok azért, mi van, és mi lesz gyülekezetetekkel. Felelősségetek, hogy mi lesz Isten népével közöttetek. Kaptátok az alapot Krisztusban, s mindazt, ami erre épült a reformáció óta. Milyen most, hogyan épül, mit adunk majd tovább, teljesül-e benne Isten akarata? Isten céljai szerint változik a gyülekezet? Gondolkozni kell Isten tervéről, imában kell hordozni, tenni kell érte.

Ma a munkálkodó Istenről hallottunk, Akinek tervében ti is benne vagytok. Járjatok az Ő vezetése alatt, hogy helyesen lássátok a gyülekezetet, benne helyeteket és feladato-

tokat! Azt a szolgálatot, amit Tőle kaptatok, alázattal és hűséggel végeztétek, hogy az Úr lakjon bennetek, közöttetek; neki teremjete gyümölcsöket és hirdessétek az Ő dicsőségét! Ámen.

Szász Zoltán

Pankota

Ábrahám hite

Alapige: 1Mózes 12,1–4

Bibliolvasás: Zsidókhöz 11,1–2

Egy emberről hallunk ebben a felolvasott bibliai versben, akit Ábrahámnak hívnak. Ismert bibliai személy ő, akit a Szentírás minden hívők atyjának nevez. De most, amikor erről az ismert személyről hallunk, elsősorban nemcsak egy régen, közel négyezer évvel ezelőtt élt személynek a története van előttünk, hanem a mindenkori hívő emberé. Mert mit is jelent a Szentírás alapján hinni? Azt jelenti, hogy valaki nem a saját emberi elképzelése szerint él, gondolkodik, cselekszik vagy beszél, hanem az Istenbe vetett erős alapokon álló bizalma alapján. A hit tehát Istenbe vetett bizalmat jelent, amely kizár minden emberi elképzelést vagy magabiztosságot. De lássuk csak, hogyan is működött ez Ábrahám életében:

1. Először azt olvassuk, hogy Isten szólítja meg Ábrahámot. Isten szava megelőz mindent és mindenkit. Ez a legfontosabb! Ezzel a megszólalással kezdődik minden. Enélkül nincs hit, nincs bizalom, nincs elhívás, nincs keresztyén élet, sőt én magam sem vagyok, mert ugyancsak erre az isteni szóra állt elő ez az egész teremtett világ és benne én is. A Szentírás első lapjain azt olvassuk, hogy Isten szólt és erre a teremtő szóra állt elő a látható és láthatatlan világ. Isten megszólalása kétségbevonhatatlan tény, és nem egy üres papi szólam, ahogy azt nagyon sokan gondolják. És az, amit tudnunk kell Istennek szaváról az, hogy Istennek ma is van hozzánk szóló szava. Olyan szó, mely a világhoz, sőt ebben a teremtett világban személyesen hozzám is szól! Milyen különös, hogy most éppen a rádió előtt ülsz, kedves hallgató, és talán valamilyen oknál fogva nem tudtál ma elmenni a templomba, és Isten mégis szól most hozzád az ő igéjén keresztül. Milyen nagy kiváltság az, hogy nemcsak rádióhallgató vagy ebben a pillanatban, hanem Isten igéjének a hallgatója! De Isten azt szeretné, hogy az ő szavának ne csak a hallgatója legyek, hanem cselekvője is. Éppen ezért, amit most hallasz, kedves hallgató, azért mondja Isten, hogy annak látható, tapasztalható nyoma legyen az életében. Honnan tudjuk ezt Ábrahám esetében, hogy Isten biztosan megszólította őt? Onnan, hogy azt olvassuk, Ábrahám engedelmeskedik ennek a hívő szónak, és megteszi, amit Isten kér tőle.

2. Mit kér Isten Ábrahámtól? Azt kéri, hogy 75 éves korában – ugyanis mikor Isten megszólítja, éppen ennyi idős – hagyja ott addigi lakóhelyét és menjen családjával együtt arra a földre, amelyet Isten mutat neki. *Eredj ki... a földre, amelyet én mutatok neked* – mondja Isten Ábrahámnak. Isten nagyon nehezre kéri! Azt kéri, hogy hagyja ott szülőföldjét, eddigi lakhelyét, életformáját, gondolkodását, rokonait, ismerőseit, egy szóval mindent, ami eddig számára jelentett valamit. Fontos tudni azt is, hogy az a vidék, ahol Ábrahám lakott, abban az időben a legfejlettebb civilizációt jelentette, vagyis a történelemből jól ismert sumér civilizációt. És mindezt egy emberileg ismeretlen és bizonytalan helyért ott kell hagynia. Ennyi idő távlatából mi már tudhatjuk, hogy ha a sumér civilizáció mégoly fejlett és erős is volt, mára már csak egy régmúlt korszak,

melyről ma alig tudunk valamit. Adódik tehát a kérdés: Ábrahám tényleg a biztosat hagyta ott a bizonytalanért? Emberileg nézve igen, csak hogy Isten szemszögéből nézve biztos nyereségre és nem a bizonytalanra hívta Ábrahámot. Mert míg a sumér civilizáció teljesen eltűnt a történelem süllyesztőjében, addig Ábrahámot ma is a hívők atyjaként emlegetik, és méltán. Az az út, amelyre Ábrahám lépett, azzal, hogy engedelmessékedett Isten szavának, az lett a biztos a korábbi biztosnak látszó, de mulandóval ellentétben.

Sokszor az az elképzelésünk a hitről, hogy a biztosat kell feladnunk a bizonytalanért. Pedig Ábrahám esete és a mindenkorinni hinni merő ember éppen az ellenkezőjét bizonyítja: amikor ugyanis komolyan vesszük, amit Isten mond, akkor nem a bizonytalant választjuk ezzel, hanem az Isten által nyújtott biztosat, még ha számunkra abban a pillanatban ismeretlen is az. A hit tehát nem arról szól, amit én gondolok jónak és elképzelhetőnek, hanem arról, hogy rábízom az életemet, elképzeléseimet, jövőmet, egy szóval mindenemet Istenre. Amikor tehát igent mondom Isten szavára, akkor nemet is kell mondanom a saját elképzeléseimre, még ha ez oly nehéz is. Ezt Jézus így mondja: *Ha valaki én utánam akar jőni, tagadja meg magát, és vegye fel az ő keresztyét minden nap, és kövessen engem.* (Lk 9,23) Nem könnyű út tehát a hit útja, mert saját magamat kell megtagadnom. De ez nem veszteség, hanem éppen hogy nyereség! Miért félnék feladni azt, ami amúgy is bizonytalan azért, ami biztos és maradandó? Merjem rábízni Istenre az én életemet és akkor nem a bizonytalan adtam át magam, hanem a biztosnak.

3. Isten nem hagyja jutalom nélkül a benne bízókat. Ábrahámnak azt ígéri, hogy nagy néppé teszi és megáldja őt. Ezenkívül azt is ígéri Isten, hogy általa megáldatik a föld minden nemzetsége. Ezt egyszerűbben úgy fogalmazhatnánk, hogy Ábrahám áldáshordozóvá lehet önmaga és mások számára is, ha engedelmessékedik Isten hívásának. Tudjuk a későbbi történetekből azt, hogy ez valóban és maradéktalanul be is teljesedik, még ha Ábrahám földi életében nem is tapasztalhatta meg Istennek minden hozzá fűzött ígéretét, például a nagy néppé tevést. Ebből azt tanulhatjuk meg, hogy Isten ígéretei, még ha számunkra nem teljesülnek be azonnal, de biztosak. Az áldás nem marad el annak ellenére, hogy nem mindig akkor kapjuk, amikor mi szeretnénk; márpedig mi általában azonnal szeretnénk. Nem kell tehát elkeserednünk azon, ha nem minden kézzel fogható azonnal abból, amit Isten sokszor nekünk ígér, mert Isten sohasem mond olyat, amit ne tenne meg. Ő sohasem hazudik! Nem marad jutalom nélkül az Ő szavának komolyan vétele. Ha egyszer végre elkezdenénk komolyan venni Isten ígéreteit, akkor rendkívüli áldásokat tapasztalhatnánk meg az életben. Hát még ez élet után! Isten ugyanis ígéri az örök életet azoknak, akik Benne hisznek. Nem mondhatjuk tehát, hogy semmi nyereség nincs az Istenben bízó életben. Istennel jární mérhetetlen áldás ez életben és ez élet után egyaránt!

Nos, kedves hallgató, ma egy példát adott elénk Isten az ő ígében Ábrahám hite által. De Isten azt szeretné, ha általad ez a példa követésre találna. Merj rálépni a hit útjára és nem fogsz csalódní Istenben! Abban az Istenben, aki ma is szól hozzánk, ma is van szava az emberhez, és ha ebben a szavában merem „szaván fogni” Őt, akkor áldáshordozó lehetek, nemcsak magam, hanem mások számára is. Adja Isten, hogy ne álljak ellene ennek a hívásnak, mert az ige ezt mondja: *Ma, ha az Ő szavát halljátok, meg ne keményítsétek a ti szíveteket!* (Zsid 3,7–8) Ámen.

Járj! Járj Istennel!

Alapige: Míkeás 6,8
Bibliolvasás: Róma 2,1–7

Isten megszólalt! Mi, emberek olyan magától értetődőnek tartjuk, hogy Isten megszólal. Olyan magától értetődő, hogy istentiszteletre hív a harang, hogy megszólal az orgona, az ének, hogy a lelkipásztor ígét hirdet, tolmácsolja a megszólaló Isten üzenetét! Önkéntesen felajánlottuk és be is fizettük az egyházi pénztárba az egyházfenntartói járulékot, s ezzel mintegy jogot nyertünk arra, hogy a lelkipásztor nekünk hirdesse Isten üzenetét.

Az ígehallgatásunk nagy tévedése ez, testvéreim! Mert a megszólaló Isten nem a mi egyházközségünk miatt szólaltatja meg az Ő igéjét. Nem mi érdemljük ki valamiképpen, hogy Ő megszólaljon. Megszólalása csoda, Isten szeretetének csodája. Az a csoda, hogy Isten annak ellenére, hogy mi bűnösök vagyunk, elhagytuk Őt, sőt tetteinkkel és szavainkkal sokszor káromoljuk Őt, szeret minket, s megbocsát nekünk. Szeretetének jele, hogy megszólal. Isten, a jóságos Isten nem akarja, nem engedi, hogy gyermeke, akit saját képére teremtett, elpusztuljon a bűnben! Nem engedi, hogy elmerüljön a bűn ingoványában és lelke is beszenyeződjék a bűn fertőiben, s a Sátánnal folytatott kilátástalan küzdelemben halálos sebet kapjon, hanem azt akarja, hogy megtérjen és éljen.

Isten megszólalása azt jelenti, hogy Ő nem bizonytalanul szólal meg, hanem hozzám beszél. Ez a nekem szóló, hozzám beszélő Isten ebben a hozzám szólásban nemcsak azt mondja meg nekem, ahogy ígénk mondja, hogy „mi a jó”, hanem mindenekfelett azt, hogy Ő jó. Isten irántam való jóságának jele az, hogy Ő megszólaló Isten. Ő, az én mennyei Atyám, a mindenség Teremtője engem megszólít. Megszólít mint ismerőst, mint gyermekét, aki éppen a megszólításban ismerheti fel igazán Istent. Isten teremtő létét hirdeti a teremtett mindenség, „fák, füvek és ékes virágok”, a csillagok miriádjai, egy porszemben látszik bölcsessége, egy csepp vízben dicsősége, de mi, reformátusok énekeljük, hitvallásunkban valljuk: „De az ige hirdet Téged, Uram legjobban.” A hozzánk szóló, bennünket megszólító Istenben megláthatjuk a mi Gondviselő mennyei Édesatyánkat, aki jóságát nemcsak abban látatja meg, hogy „szép” dolgokat alkotott, hanem számomra mindenekfelett abban, hogy megszólított. Én, aki bűnben egyre távolodtam Tőle, most érezhetem! Isten szava utolért, mint az édesanya kiáltása, aki hazahívja elcsatangolt fiát, mint az apa tékozló gyermekét. Isten szava áthatott a világ zaján, mennydörgésen, a gondok zakatolásán, dicsekedésem hangoskodásán, s bár Isten „nem kiált és nem lármáz, s nem hallatja szavát az utcán”, mégis halk szava, a kegyelem ígéje: Gyermeke, jöjj hozzám! – eljött hozzám. Ez Isten megszólításának csodája! Először tehát azt jelentette meg nekem Isten: hogy ki a jó, hogy Ő a jó egyedül. Azért jó, mert engem, a bűnös embert megszólított igéjében. Isten e megjelenésében azt adja tudtul másodszer nekem, hogy „mi a jó”

Miután tudom igéjéből, velem való szóbaállásából, hogy ki a jó, azt is megtudom, hogy mi a jó. Már az előbbiekből világos, hogy csak az lehet jó, ami Istennek tetszik, amire Ő maga mondja, hogy jó, amire Ő maga üti rá a jóság bélyegét. Jó mindaz, ami hasonló Hozzá, ami dicsőségét hirdeti. Ezért mondja a teremtés hajnalán maga Isten a teremtett mindenségre: „jó”. Jó az erkölcsi jó, az olyan emberi tett, magatartás, ami megfelel Isten törvényének, amellyel magam előtt a másikat szeretem, s az a boldogságom, ha másokat is azzá tehetek.

Ez a jó nem elképzelt, elgondolt jóság, hanem jó cselekedet. Ezt a cselekedetté alakuló jóságot igénk három részre osztja fel:

- a) Cselekedd az igazságot.
- b) Szeresd az irgalmasságot.
- c) Alázatosan járj Isteneddel.

Cselekedd az igazságot! A bűn miatt megromlott az ember ítélőképessége! A Sátán uralkodása folytán a hamisság lett az úr az emberi szívben, vagyis az az igazság, ami számomra biztosít igazságot. Egyetlen igazság van – mondják sokan – az én igazságom. A helytelen, az elvesztett józan emberi ítélőképesség miatt az igazság viszonylagossá lett: ami nekem igaz, lehet, hogy embertársaim számára a legnagyobb igazságtalanság. Minden azért van, azért vesztítettük el az ítélőképességünket, mert elvesztítettük kapcsolatunkat az igaz Istennel, akiről egyedül mondhatjuk el az énekszavaival: „Mind igazak és ámenek, amik szádból kijötenek.” Isten azt parancsolja igénkben, hogy cselekedjünk az igazságot. Nem azt: alkossunk szép elméleteket az igazságról, legyenek szép gondolataink, soha meg nem valósuló elképzeléseink róla, hanem azt: cselekedjünk az igazságot. Cselekedjünk úgy embertársainkkal, hogy cselekvésünk irányítója ne a mi igazságunk, de az ő igazságuk keresése legyen! Van-e ennél nehezebb? Hiszen egész emberi életünk az önzésre, tehát az önigazságosságra van felépítve. Döntő életünkben, hogy nekünk legyen igazunk. Gondoljunk gyermekkorunkra, mostani életünkre: mennyit harcoltunk, először a gyermekek, majd a felnőttek eszközeivel annak érdekében, hogy nekünk legyen igazunk, akkor is, ha lelkiismeretünk hangosan kiáltotta harcaink közepette: Nincs igazad!

Most Isten parancsa szól lelkiismeretünkön keresztül, s követeli tőlünk: legyünk igazságosak embertársaink iránt. A Heidelbergi Káté tanítása szerint is, semmiféle olyan dologban, ami embertársaink kárára van, ami igazságunkkal ellentétes, „megcsak hallgatással se vegyünk részt”. Az, hogy igénk ezt mondja: cselekedd az igazságot, éppen erre utal. Nem elég részt nem vennünk a másokon elkövetett igazságtalanságban, hanem cselekvő módon, legalább szavunkkal kell tiltakoznunk ellene. Gondoljunk a mi Urunk Jézus Krisztus elleni igazságtalanságokra. Egyik tanítvány se emelte fel a szavát, Péter is helytelen eszközhöz, a kardhoz nyúl csupán.

Isten másik parancsa: *szeresd az irgalmasságot*. Ez azt jelenti, hogy nemcsak kényszerből, vagy a többi ember előtt való fitogtatás miatt kell irgalmasságot gyakorolnunk, feljegyezve azt, hogy hányszor cselekedtünk irgalmasan, mintegy Isten előtt tenyerünket tartva az ellenszolgáltatásért, hanem úgy, hogy a balkéz nem tudja, mit cselekszik a jobb. Hálából, hogy Isten minden érdemünk nélkül olyan irgalmas volt hozzánk, szent Fiában kell szeretettel cselekednünk az igazságot. Az irgalmas samaritánus példázata örök példa számunkra is. Nemcsak gyors és azonnali segítséget nyújtott (ez az irgalmas cselekedetnek az első parancsa), hanem tovább is törődött azzal, akinek irgalmasságra volt szüksége. Legyünk irgalmasak embertársaink iránt. Tanuljuk meg az Úrtól, hogy Ő azért jött a Földre, hogy megtanítsa bennünket az irgalmasságra, és hogy adja nekünk is az irgalmasságot. Nem véletlen, hogy nagy prédikációjában Jézus külön is hangsúlyozta ezt: „Boldogok az irgalmasok, mert ők irgalmasságot nyernek.” (Mt 5,7)

Igénk utolsó parancsa már-már egyenesen következik az előbbiekből: *alázatosan járj a te Isteneddel*. Nem tudunk igazságot cselekedni, nem tudunk irgalmasságot gyakorolni, ha mindezt csak magunkban akarjuk elvégezni! Az igazság cselekvésére, az irgalmasság gyakorlására van mindenekfelett szükségünk, hogy Istennel alázatosan járjunk. A „járni” ige arra figyelmeztet, hogy nem ülhetünk ölbe tett kézzel, tehetetlenül és közömbösen embertársainkat ért igazságtalanságok vagy irgalomra szorultságuk látán. Nem elég csak messziről szemlélnünk ezeket a bajokat, hanem járnunk kell azok-

nak érdekében, hogy ezek megszűnjenek, enyhüljenek. A keresztyén élet nem egy helyben állás, a lelkipásztori, presbiteri szolgálat nem a lelkeszi irodában való ülés, hanem a gyülekezet tagjainak a szüntelen látogatása, Járnunk, elmenni oda, ahol irgalomból és igazságkeresésből szolgálnunk lehet.

Jézus Krisztus földre jött éppen erre tanít. Ő is maradhatott volna távol az embertől, a menny magasságában, isteni trónuson, de mert látta az igazságtalanságot és népe nyomorúságát, megszánta őket, elhagyta a mennyei trónusát és földre jött, hogy itt szerete járjon gyógyítani, segíteni, igazságot tenni, az igazságért meghalni. Bár elhagyta az Atya trónusának közelségét, mégis mindig, mindenütt Istennel járt. Ő, az Isten Fia is azt példázta nekünk, hogy Istennel kell járnunk. Éreznünk kell minden tettünkben, imádságunkban, irgalmasságunkban, igazság mellett való kiállásunkban, hogy ezt csak úgy tudjuk megtenni, ha Istennel járunk, ha érezzük, hisszük és valljuk: Immánuel – velünk az Isten – és mi Vele lehetünk. Életünk igazi értelme hangzott a most hallott isteni parancsok teljesítésében, az, hogy Istennel járhatunk. De valljuk meg: nem is az a rendkívüli, hogy mi járhatunk Istennel, hanem az, hogy a *Szentlélek által az Úr jár velünk.*

Igazságot tehetünk, irgalmasságot gyakorolhatunk, ha világosan látjuk: mi a jó. Ez mind csak azért van, mert a Szentlélek „mindenre megtanít” minket, ahogy a mi Urunk Jézus Krisztus megígérte az Őt követőknek, a Vele járóknak.

Kérjük Istent: ne vegye el tőlünk Szentlelkét, hanem emberi gyöngeségünk, bűnünk, sokszori tehetetlenségünk óráin adja mellénk Őt, hogy Vele járva cselekedhessünk igazságot és irgalmasságot. Ámen.

Lectio continua

Id. Fazakas Sándor
Derecske, Magyarország

A kígyó pedig ravaszabb vala minden mezei vadnál

Alapige: 1Mózes 3,1–24

Az ige megértéséhez

jada (jd) = (meg)ismerni, (fel)ismerni, tudni, észrevenni, észlelni. Jelenti a tapasztalatból, megismerésből, észlelésből fakadó tudást. A jodee tob wara Elohimhoz kapcsolódik, isteni predikátumként. A jada nem csupán intellektuális tudást jelent, tágabb értelemben ezt jelenti: tapasztalatot szerezni, valamiben jártasnak lenni, otthonosan mozogni, valamivel megbarátkozni, megismerkedni. A jó és gonosz tudás sem materiális, sem morális, sem szexuális területre nem korlátozódik. Ennél többre vonatkozik. A közösség teljes életét meghatározó ismeret jelenti. A jó és gonosz tudása tehát az élet minden területére vonatkozik. A határtalan, végtelen tudás nagyon is csábító. Itt a jó és gonosz tudása nem individuális funkció, hanem közösségi, annak birtokosa nem az egyén, hanem az egész emberi közösség. Az ismeret birtokában az ember különbséget tehet a számára hasznos és káros között, ez a közösség egzisztenciájának biztosítéka. A jó engedelmesség, jó következményekkel, a gonosz engedetlenség pedig, rossz következményekkel. A jó üdvös, a gonosz káros. Mindkettő jelentése tehát funkcionális és nem tárgyi. A jó és gonosz mindenre kiterjedő funkcionális jelentése általánosan elfogadott az exegéták között.

haza (hzh) = látni, nagyon nézni, csodálkozva nézni, tekinteni. A tiltott fa gyümölcsének kedves és kívánatos látványa annak megkóstolására készíti Évát. A csábító látvány a kígyó csábításával egészül ki. Itt az el- és megtiltott varázsának általános, emberi fenomenójával találjuk szembe magunkat. Már maga a tiltás ténye is a tiltottra irányítja a figyelmet, és ellenállhatatlanul, titokzatosan csábító, vonzó bájosságot kölcsönöz annak. A gyümölcs nézése és annak kívánatos képe együttesen eredményezik a kóstolás mohó vágyát. Önmagában a kívánság, a sóvárgás nem bűn. De bűnössé lesz az egyébként teljesen normális, természetes, Istentől nyert hozzáállás, viszonyulás a tiltott fa gyümölcsehez. Az érzéki vágy egy adott pillanatban korlátba ütközik, ez a határ pedig a tiltott fa gyümölcse. Ez a sóvárgás, kívánság nem csupán azért célozza meg az eltiltottat, mert az csábít, izgat (2Móz 20,17), hanem elsősorban azért, mert annak gyümölcse okossá, a jó és gonosz tudójává tesz. A tiltott határátlépésre nem a tiltás által felfokozott, megsejtett élvezet indít, hanem a tiltott határátlépést követő és az emberi élet előtt kinyíló új és nagy lehetőségek sokasága, melynek egyike a megistenülés reménye. De a 6. versben nem erről van szó, Évára nem lehet ráfogni, hogy olyan akar lenni, mint Isten. Sokkal inkább akar okos lenni, sikereket elérni.

jira (jr) = félni, megijedni. Az Édenkertet elhagyni készülő ember elvesztette az Istennel való közösséget, ezért fél Istentől. A bűntől nem fél. Ádám válaszában a félelem az új. „Megfélemlém, mivel hogy mezítelen vagyok, és elrejtézem.” „Az ember védekezés közben árulja el önmagát.” (O. Procksch) „Az ember bocsánatkéréssel árulja el önmagát.” (H. Gunkel) De itt a J szándéka egészen más. Ez a mondat két kijelentést tartalmaz: Ádám hallja, hogy hűvös alkonyatkor a kertben jár Isten, talán neszt és zajt hall (?), és „Szavadat hallám a kertben, és megfélemlém, mivel hogy mezítelen vagyok,

elrejtém”, azaz szégyellem magam. Ádám ijedségének oka szégyenérzete. Az ijedség, a félelem az Isten előtti szégyenkezés megjelenési formája, kifejező eszköze. Ez a szégyenkezés teljesen más, mint az emberek előtti szégyenkezés. Hiába készítenek maguknak körülkötőket (fügefalevél). Ennek dacára is érzik, hogy Isten előtt nagyon neveltségessé lettek, szégyent vallottak. Ezért félnek Istentől, és szégyenükben elrejtőznek.

arur (rr) = átkozott, akit utolért a vész, a szerencsétlenség. Arur az, akire átkot mondanak, átkozottnak nyilvánítanak, akinek egzisztenciája vészterhes, s aki számára a jelen magával a szerencsétlenséggel azonos. Arur a kígyó, nyomorúságos egzisztenciája miatt (hasadon járj, és port egyél életed minden napján), és azért is, hogy félelmet, ijedséget okozott. Arur a föld, mert fáradságot okoz, az elvégzett munka pedig hiábavaló. Arur a nap (Jer 20,14; Jób 3,8), és az ember haragja (1Móz 49,7). Az arur ellentéte a baruk, azaz áldott.

Prédikáció

Aki olvasta a Dzsungel könyvét, vagy látta annak animációt, gyermekek számára készült filmjét, melyet én is ismételtel, és soha meg nem unva nézek végig unokáimmal, az tudja, hogy milyen ravasz a kígyó. Leskelődik, ugrásra kész, nem csak ámit, de elaltat, elhítheti, hogy jót akar, hogy leendő áldozatának sokkal mesésebb sorsa lesz, ha rá hallgat, s nem fél tőle. Az Édenkert kígyójáról négy dolgot mond el a bűneset története:

a) Ő is Isten teremtménye. Fajtájának kiemelkedő példánya, átlagon felüli adottságokkal.

b) „Ravaszabb minden mezei vadnál”.

c) Képes az emberrel megértetni magát.

d) Álcazza magát. Álruhába öltözik, a kegyesség ruhájába, Isten nevét emlegetve, teológiai eszmecserét folytat.

Ő itt nem a Sátán, de a Sátán eszköze. A faltörő kos szerepét játssza. Tulajdonságai a bibliai kísértőre emlékeztetnek. Hátborzongató, hogy mire képes. A legváratlanabb pillanatokban terem mellettünk. Nyilvánvaló rejtélyes lényének stratégiája, mesterkedése, fűrfangja, ármánykodása. Ő téged is megkísért. Nem véletlenül tanított bennünket Jézus így imádkozni: „És ne vigy minket kísértésbe.” Ebben a fejezetben azért oly egyértelmű a kísértő képe, hogy okulj belőle, ha az életedbe eljön a kígyó, a kísértő, hogy ne érjen téged is készületlenül, mit sem sejtve. Figyeljétek meg, hogy miként trükközik a kísértő: „Csakugyan azt mondta Isten, hogy a kertnek egy fájáról se egyetek?” A kísértő abba kapaszkodik, amit Isten mondott. De kilóg a lóláb! Azt kérdőjelezi meg, amit Isten mondott, s közben elhinti a kétely magvait. Arra törekszik a kísértő, hogy téged is megzavarjon, zavarba ejtsen. Amikor már te sem vagy igazán tisztában azzal, hogy mit is mondott Isten, bekövetkezik a végzetes kisiklás. A kísértő még nem szemtelen, nem azt mondja Évának, hogy hazugság, amit Isten mondott. Még csak csúsztat a kísértő: csakugyan egyetlen fáról sem ehettek? Isten ennek éppen az ellenkezőjét mondta: a kert minden fájáról ehettek, csak egyről nem. A kísértő szándékosan pontatlan fogalmazása még alkalmat is ad Évának arra, hogy kiálljon Isten mellett, az ördögöt pedig, még mit sem sejtve, tiszta szívvel kioktassa. Mintha azt mondaná Éva: Isten nem ennyire kicsinyes! S most, amikor Éva már semmire sem gyanakszik, sőt nagyon is barátságos, lecsap a kísértő: „Bizony nem haltok meg!” Ha eddig nem, most már hazugnak minősíti Istent. Neked is ezt mondja a kísértő, amikor megijedsz, és aggódni kezdesz a következmények miatt. Jaj, mi lesz, ha megteszem? Nem ismerős? Te hányszor mondtad, mielőtt elestél volna: Jaj, mi lesz, ha megteszem? A kísértő tud a félelmedről, és meg-

próbálja jelentéktelenné, értelmetlenné feltüntetni a következményeket. Sohasem hallottad a kísértő biztatását: „Csak semmi félelem! Senki sem látja! Csak egyetlen egyszer! Az egyszer olyan, mint az egyszer sem! Megéri! Majd meglátod!”

Jónak és gonosznak tudói

Amikor habozol és mérlegelsz: megtegyem, ne tegyem? – akkor elhangzik a lelkesítés, felragyogtatja szemed előtt annak az eljövendő dicsőségnek a fényét, amely rád vár, csak neki engedelmessé válj. Ugye, milyen nehéz ellenállni a csábító kívánságoknak? Neked is szebb jövőt ígér: „*isteni lesz!*”! Éva! – mondja a kísértő: jónak és gonosznak tudója leszel, olyan leszel, mint Isten! Tudod Éva, Isten nem akarja a javatokat, Isten meg akar fosztani benneteket egy elképzelhetetlen boldogságtól! Éva! – Isten irigy, féltékeny Isten, félti *monopol helyzetét!* Éva! Isten a tudás birtokában korlátok között, sakkban akar tartani benneteket! Ha nekem engedtek, olyanok lesztek, mint Isten! Hát ellenállhat az ember egy ilyen ígéretnek? Hiszen a tudás: az igen, az valami! A tudás hatalom és lehetőség, hatalom a másik felett, a világ felett. De az Isten nélküli tudás, a rabolt tudás pusztító hatalom. Az Istennel *konkuráló tudás* zsákcúba juttatja az embert, bumeráנגgá lesz, visszaüt. E tudás birtokában készíti az ember vegyi fegyvereket, atombombát. Az atombomba atyja, Robert Oppenheimer mondja: „Az ember arra rendeltetett, hogy éljen tudásával. Ha pedig kitér ezen elkerülhetetlenség elől, már nem ember.” Csakhogy az ember *eredetileg nem erre rendeltetett.*

És látá és szakított róla

Éva nézegeti, szemre vételezi a tiltott fa gyümölcsét. A látás a kísértés egyik döntő fázisa, megelőzi a parancs áthágását. A szemed parányi ablakocská, általa képek sokasága tárul eléd, szép és ijesztő képek. Képek, melyek kísértenek, a fantáziádat beszenyvezik, az életedet megmérgezik. Nem véletlen, hogy Németország egyik legolvasottabb lapja a *Das Bild*. Svájc és Magyarország kedvence a *Blick*. Néha elég egy *pillantás* a csábító *képre*, s máris csatát nyert a kísértő.

A tiltott gyümölcs *leszakítása* tiltott határátlépés, végzetes határsértés. Tudod, mit jelent áthajtani a piros lámpán? Gyakran a biztos halált. Tudod, mit jelent átlépni a demarkációs vonalon? Hogy lelőnek. Tudod, mit jelent hozzányúlni a magasfeszültségű vezetékhez, melynek tartóoszlopán ez olvasható: Érintése veszélyes? Hogy halálos áramütés ér. Tudod, mit jelent egy olyan ajtón belépni, melyen ez áll: Belépni tilos!? Hogy kidobnak. Ádám és Éva mégis megteszik. Először következik be a világtörténelemben az ember Istennel szembeni engedetlensége. Borzalmas dolog történik, most először, ezután milliószor. Valami teljesen ismeretlen, idegen dolog történik. A paradicsomban bekövetkezik az első bűneset. Isten egyértelmű és világos parancsát, tiltását *figyelmen kívül hagyja* az ember. Gondolj a Tízparancsolatra, hányszor hagyta figyelmen kívül? Ádám és Éva átlépik a Rubicont. Visszavonhatatlan, jóvátehetetlen lépésre szánják el magukat Ez a lépés beláthatatlan következményekkel jár. Ez az én történetem, ez a te történeted. Hányszor hagyta figyelmen kívül Isten akaratát? Tudod, mibe került életed számtalan határsértése? Isten egyszülött Fiának halálába. A határsértést te követted el, de a büntetést Krisztus szenvedte el a Golgotán. Hát így szeretted Isten e világot, s benne téged! Tulajdon Fiának nem kedvezett. Éretted.

Mit cselekedtél?

Ha súlyos közúti balesetet követsz el, azt *törvényszéki eljárás* is követheti. Az édenkerti balesetet is, mely azóta annyira hétköznapivá, megszokottá lett, szintén *törvényszéki eljárás* követi. Milyen szánalmasak a *fővádlokk!* Most szégyellik magukat, el-

bújnak, csalódottak és félnek. Ez a nagy-nagy megrázkódtatás talán még hasznukra is lehetne, ha nem párosulna a legrosszabbal: megpróbálnak *kibújni a felelősség alól*. Már nem egyenesek, megtört a gerincük, kibúvót keresnek és hazudnak.

Először Ádámot *hallgatja ki* Isten. Ő meg így szól: „Az asszony, akit mellém adtál vala, ő ada nékem arról a fáról, úgy evém.” Tipikus! Ez ma is így van! Nem én – mondja kisiskolástól a balesetet okozóig szinte mindenki. Hányszor mondtad: nem én, a másik? Első gyülekezetemben, Szövérdén élt egy testvérpár: Pista és Jóska. Egy picit ütődöttek voltak. Felváltva szoktak menni a tejért a parókia szomszédságába. Az egyik este éppen Pistán volt a sor. Illedelmesen kopogtat Ravasz Dénes bácsi ajtaján, aki éppen vacsorál. Pista tudja, hogy „mi az illem” Így szól: „Szívesen látom Dénes bátyám a vacsoránit” Az öreg észreveszi a bakit, megrántja a vállát, megtörli a bajszát, majd kijavítja Pistát: „Te, Pista, ezt én mondhatom. Te azt mondod, hogy használja Isten áldásából, az enyém már megvolt.” Pista észbe kap, s mélyen elszégyelli magát. A következő este nem mer bemenni a tejért, kívül marad, Jóskát küldi be a kapun. Amikor Dénes bá látja, hogy Jóska jött a tejért, megkérdezi: „Na mi van Jóska, most te jöttél a tejért?” „Nem, Dénes bátyám, Pista, csak künn van a kapuban!” Hát igen! Ugyanezt mondjuk mi is Istennek: Nem én, Pista! Hát nem olyanok vagyunk, mint Ádám?

Másodszor Évát *hallgatja ki* Isten. Ő is kibújik a felelősség alól: „A kígyó ámtott el engem, úgy evém.” Egyikük sem vállalja az okozott balesetet, az elkövetett bűnt, az okozott kárt. Mindketten *másra kenik a bűnt*. Te sohasem kentéd másra?

A kígyót Isten már meg sem kérdi, pedig őt is kihallgathatná, de nem teszi. Minden valószínűség szerint a kígyó arcátlanul és pimaszul ugyanúgy válaszolt volna, és másra kente volna a bűnt, mint Ádámék: „Te teremtettél, te vagy mindenért a felelős. A felelősség a Tiéd, így a bűn is. Ha nem teremtettél volna, nem következett volna be a bűneset.” Miközben mindhárman kibújnak a felelősség alól, mindhárman Istenre hártítják a bűnt. *Mindenért Isten a hibás!* Vajon te és én nem hártítjuk mindenért Istenre a felelősséget, akár burkoltan, akár nyíltan? *Így hozták a körülmények*, mondjuk, s a körülmények miatt Istent kárhoztatjuk.

És elrejtőzék az ember

A *cserbenhagyásos gázolás* a legközönségesebb dolog a világon. De legyünk óvatosak saját erkölcsi felháborodásunkkal, ugyanis ami itt, a harmadik fejezetben történik, semmi más, mint cserbenhagyásos gázolás. Ez a történet a te történeted és az én történetem. Hányszor hagytuk cserben áldozatunkat? Hányszor szaladtál el a tett helyszínéről, csakhogy megúszd a felelősségre vonást? Mert cserbenhagyásos gázolást *nemcsak járművel* lehet elkövetni. A családban, a munkahelyen, életed sok-sok helyszínén soha senkit nem gázoltál el szóval vagy tettel? Nem menekültél el, nem hagytad magára áldozatodat? Én is sokszor otthagytam, és minden bizonnyal te is. De valaki odament cserbenhagyott áldozatunkhoz: az irgalmas samaritánus, Jézus. Mi ott hagytuk őt megverve és kifosztva, s továbbálltunk, mintha semmit sem láttunk volna. Ő pedig testi-lelki sebeit meggyógyította, átölelte, fedél alá vitte.

A bűneset történetében azonban kudarcba fullad a tett helyszínéről való menekülés. „Ádám, hol vagy?” Tőled is ezt kérdi Isten. Hol vagy? Menekülsz? Hát nem tudod, hogy előlem nem lehet elmenekülni, hogy én mindenhol ott vagyok? „Ha a mennybe hágok fel, ott vagy, ha a Seolba vetek ágyat, ott is jelen vagy. Ha a hajnal szárnyaira kelnék, és a tenger túlsó szélére szállnék: Ott is a te kezéd vezérelne engem, ott is a te jobb kezéd fogna engem” – mondja a zsoltáríró. Isten törvényszékén a kihallgatást ítélethirdetés követi.

Átkozott légy

Az ítélet halálos ítélet! Isten nem vonja vissza, jogerőre emelkedik. Mostantól kezdve érvényes: a bűn zsoldja a halál. De mintha habozna Isten. Bár Ádám és az egész teremtet világ Isten ítélete alatt áll, Isten *mégsem megsemmisíteni, hanem megtartani akar*. Isten ítélete rejtett kegyelem. Csak úgy csattognak az ítélet keményebbnél keményebb szavai. De akinek van füle, mögöttük mintha Isten szívverését hallaná.

Az első átokmondás *nem az emberre* hull, hanem a kígyóra: „Hasadon járj, és port egyél életed minden napjaiban.”

Az ítélet Évát sem kerüli el, aki Ádám csábítója lett. Viszonyukat, a nemek kapcsolatát, Isten egyik legkiemelkedőbb ajándékát a jövőben szívfájdalom és kölcsönös megalázás kíséri. Isten ítélete Évát éppen ott találja telibe, ahol a legsebezhetőbb, *nőies-ségében, anyai mivoltában*: „Fájdalommal szülsz magzatokat”. Súlyosan nehezedik Isten keze Évára, de a szüléssel járó fájdalmak dacára is *édesanya lehet*. Sőt az *Éva* nevet kapja, mely azt jelenti, hogy élet. Ő, aki méltó a halálra, életnek nevezetik. *Ez a kegyelem az ítéletben*.

Másodszor is elhangzik az átokmondás. Mintha magam előtt látnám Ádámot behúzott nyakkal. Ő, aki a „vezető ülésen ült, a kormány mögött”, elsősorban ő a felelős, a főbűnös. Hallja az átokszót, de mintegy megkerülve őt, az nem fejére, hanem a földre hull. Isten szent haragja kiterjed a földre is: „Átkozott legyen a föld te miattad”. Isten ítélete ott éri Ádámot, ahol a legfájdalmasabb, *a munka mezején, a kenyér megszerzésének területén*. Jóllehet tövist és bogáncsot terem ezen túl a föld, de kenyérgabonát is. Azért még a föld táplálja Ádámot. Orcája veritékével kell egye mindennapi kenyérét. A föld tövist és gabonát terem. Ez Isten *igaz és egyben kegyelmes ítélete*.

De éppen itt, ahol kétszer egymás után hangzik el az átokszó, felelőtlenség és megbocsáthatatlan lenne elhallgatni, amit Pálnál olvasunk: „Krisztus váltott meg minket a törvény átkától, *átokká lévén érettünk*, mert meg van írva: Átkozott minden, aki függ a fán.” (Gal 3,13)

És kiűzé az embert

Ez a legborzalmasabb. Isten kiűzi őket a paradicsomból, *száműzetésbe küldi*, ahonnan *nincs visszaút*. Az Édenkert kapuját őrző angyal kezében a csupasz, lángoló kard ezt erősíti meg. Nincs visszaút! De van egy *másik út*! Ez az út az Édenkertből, a mennyi paradicsomból vezet feléd. Ez a *feléd vezető út* annak útja, aki így szól hozzád: „Én vagyok az út!” Ez az út a nagypénteki kereszten át, a nagyszombati síron át vezet feléd. Ez az út a húsvéti győzelem útja, Jézus visszajövetelének útja. Ez a Krisztus útja. Ne felejtse el: egyetlen út vezet feléd, onnan fentről, a mennyi paradicsomból, az örök Édenből. Onnan jött ő, hogy megkeresse és megtartsa, ami elveszett.

És felöltözteté őket

Isten nem mezítelenül űzi ki őket az Édenkertből. Előtte felöltözteti őket. Eszünkbe jut a tékozló fiú története. Azt mondja a rongyokban hazatérő tékozló fiú atya a szolgáltnak: „Hozzátok ki a legszebb ruhát, és adjátok fel rá, és húzzatok gyűrűt a kezére, és sarut a lábaira.” A példázatbeli királyi menyegzőbe azért nem mehet be az egyik vendég, mert nincs menyegzőhöz illő ruhája: „Barátom, mi módon jöttél ide, holott nincs menyegzői ruhád?” „És csinál az Úr Isten Ádámnak és a feleségének bőr ruhákat, és felöltözteté őket.” A bűnt büntető Isten gondviselő Isten! Féltő szívvel küldi ki őket az Édenkertből.

Életünk egyik legnélkülözhetetlenebb és legmegszokottabb tartozéka a ruha. Ha beretünk egy divatkiállításra, azonnal rájövünk arra, hogy a divatkiállítás célja *vágyat*

ébredtetni az emberekben a szín, a kecsesség, a grácia, a sikkesség, az elegancia iránt. Ébredtet bennünk vágyat Ádám és Éva Isten ajándékozta bőrruhája? Igen! De nem csupán az előbb felsoroltak iránt. Ébredtet bennünk vágyat *egy másik ruha iránt*, az üdvösség ruhája iránt, az emberi méltóság, tisztaság, békesség és igazság iránt. Ébredtet benned Ádám és Éva bőrruhája a mennyei paradicsom iránt, azután a másik ruha iránt, melyről a Szentírás utolsó könyve is említést tesz. Ott állnak a szentek a királyi szék előtt, fehér ruhába öltözve, és a kezükben pálmaágak, akik jöttek a nagy nyomorúságból, és megmosták az ő ruháikat, és megfehéřítették ruháikat a Bárány vérében (Jel 7,9–14).

Ezt a vágyat ébredtet benned az édenkerti öltözet, és úgy énekeld:

„Soká nem ismertem szereteted,
Hogy te a bűnöst tisztává teszed,
Most látom: csak te vagy az üdvadó,
Óh Jézus tégy fehérré, mint a hó!
Tiszta fehér, miként a hó,
mossál meg engem,
s leszek fehér, miként a hó.”

Ámen.

Ajánlott irodalom

- FREY, Hellmuth: *Das Buch der Anfänge 1–11 des ersten Buches Mose*. Stuttgart 1977.
JENNI / WESTERMANN: *Theologisches Handwörterbuch zum Alten Testament*. Zürich 1984.
NEUKIRCHENER ANDACHTSBUCH: *Gottes Wort für jeden Tag*. 1991, 1995, 1999.
Von RAD, Gerhard: *Das erste Buch Mose ATD 2*. Göttingen 1953.
WESTERMANN, Claus: *Biblischer Kommentar Altes Testament Genesis 1–11*. Neuchirchen/Vluyn 1974.

Prédikációk reformáció ünnepére

Fosztó József

Agyagfalva

Újuljatok meg!

Alapige: Efézus 4,22–24

Bibliailvasás: Zsidókhoz 10, 9–25

Ünnepelni gyűltünk össze reformáció napján. 1517. október 31. nagybetűkkel íródott be a keresztyén egyház történetébe, s méltán éneкли a költő: „Az ige áldott, boldog ünnepének győzelmi fákllyafénye fellobog.” Ilyenkor emlékezésünket áthatja Luther, Kálvin és Zwingli szelleme. Istennek Szentlelke oly hatalmasan és csodásan munkálkodott a reformátorok szívében, hogy beleremegett az egész középkori egyház és társadalom. Az újra „megtalált” Biblia, a belőle jövő isteni üzenet lelki ébredést hozott a reformátorok számára és általuk az egyházban és a világban. Isten ígéje újra élt és hatott. Ma, 2010-ben az Istentől kapott lelki megújulás fényében úgy beszélhetünk a reformációról, mint egy őszi pünkösdről. A Szentlélek az első pünkösdőn tüzes lángjával, zúgó szelének zendülésével gyülekezetet, egyházat teremtett. A korábban Krisztus-tagadó Péter mer és tud prédikálni. Legyőzte félelmeit, megízlelte Isten jóságát Jézus Krisztusnak halálból való feltámadása által. A reformáció korában a reformátorok hasonló áldásban részesültek, mint az apostolok. Az újra olvasott és prédikált Szentírás a legdrágább kincset, az evangéliumot hozta az emberek elé, mert felmutatta a megváltó élő Jézus Krisztust. Bevitték a Bibliát nemzeti nyelvekre lefordítva az emberek hajlékaiba, otthonaiba. Ebben az időben írta Luther Márton:

Hol nincs a polcon Biblia,
Üres, kietlen ott a ház,
Könnyen bejut Sátán oda
S az Úr Jézus ott nem tanyáz.
Azért, hát ember, bárki légy,
Egy-két filléred csak kerül,
Egy Bibliát sietve végy
Az ördög ellen fegyverül.

Hosszú évszázadok bűne, gyarlósága hozzáférhetetlenné tette az evangéliumot, s ezzel az élő Urat zárta ki az emberek életéből. Kőbe, fába, márványba véste, akár aranyba is öntötte Krisztust, láthatóvá téve a szemnek, de idegenné a szívnek. Vajon ezt várta Jézus, ez lett volna az akarata? Bizonyosan nem. Őt nem lehet helyettesíteni élettelen kő-Krisztusokkal. A reformáció visszaadta az embernek a hitet megváltó Urába, s megmutatta az utat is, „amelyet ő szentelt nekünk új és élő út gyanánt, a kárpit, azaz az ő teste által.” (Zsid 10, 20)

A reformáció nemcsak a 16. század megújító mozgalma volt, ez ma is élő és állandó folyamat. Úgy tanítják a reformátorok, „az egyházat szüntelen reformálni kell”. Alapigénk éppen erre biztat: „Megújuljatok pedig a ti elmétek lelke szerint.” Naponként újra és újra keresni, megtalálni és szívünkbe zárnunk Jézust, legyen szent akarattá, hogy ajtót nyitva fogadjuk életünkbe. Ő nem akar idegen maradni tőlünk, hanem hű barátként, áldott orvosként, egyetlen megváltóként akarja formálni, megújítani életünket, mert

„üdvösséget másnál sem keresni nem kell, sem kapni nem lehet”. (HK 29) Jó hallani bibliaórai vagy családi beszélgetések rendjén Krisztusban megújult életünk bizonyosságait akár a káté megfogalmazásában, akár a Biblia szavai szerint: „Nem szégyenlem a Krisztus evangéliumát; mert Istennek hatalma az minden hívőnek üdvösségére, zsidónak először meg görögnek. Mert az Istennek igazsága jelentetik ki abban hitből hitbe, miképpen meg van írva: Az igaz ember pedig hitből él.” (Róm 1,16–17) Megújulni úgy, hogy ismét olyan lehessenek, amilyenné Isten teremtett, hordozva magamban az istenképességet. Isten nem akarja, hogy átformálódjunk, mássá legyünk, nem akar deformálódott, bűnben vergődő embereket. Alapigénk felszólít és biztat is: „Újuljatok meg lelketekben és elmétekben.” (Új fordítás) Állítsuk vissza a Szentírásnak, mint egyedüli zsinórmértéknek a tekintélyét. Sola Scriptura – Egyedül a Szentírás. Ezt vallották a reformátorok s ránk hagyták mint olyan örökséget, amelyet nem szabad eltékozolni. Ha erőteljes bizonyulnánk Isten sürgető biztatása számára – újuljatok meg –, akkor legalább engedjük, hogy Isten maga végezze el bennünk a Szentlélek által, „engedjétek magatokat megújítani”. Igen, testvéreim, engedjük munkálkodni bennünk Isten erejét, a kegyelem erejét, az érdemeink felett, egyedül Krisztus érdeméért – Sola Gratia.

Luther Mártonról jegyezte fel az egyháztörténelem azt a lelki vergődést, ahogyan emberi erővel, saját cselekedeteivel kereste az üdvösséget, de nem találta meg. Amikor korának szemlélete szerint a legközelebb jutott volna bűjtölés, római zarándoklat, pápa előtti gyónás által, akkor érezte magát a legüresebbnek. Ekkor jutott el a megújulás útjára, mert ráébredt: csak egy lehetősége maradt, visszatérni a Szentíráshoz, elfogadni annak biztatását, hogy az igaz ember hitből él. Az üdvösséget el kell fogadni, nem pedig kiérdemelni. „Mert kegyelemből tartattatok meg, hit által; és ez nem töletek van: Isten ajándéka ez. Nem cselekedetekből, hogy senki ne kérkedjék.” (Ef 2,8–9) A reformáció harmadik felismerése a Sola Fide – Egyedül a hit. A Szentírás világosan fogalmaz a Zsid 11,6-ban: „Hit nélkül pedig lehetetlen Istennek tetszeni; mert aki Isten elé járul, hinnie kell, hogy ő létezik és megjutalmazza azokat, akik őt keresik.”

A hit elnyerése sokszor késik, ezért szükséges a keresztyén embernek imádkozni a hitért. Hinni taníts, Uram, kérni taníts! / Gyermeki nagy hitet kérni taníts! (MRÉ 425)

A régi, elvásott szavak, a reformáció nagy hagyatéka értelmet nyernek, mert a megújulásnak nincs más módja, csak egyedül a Szentírás, egyedül a kegyelem, egyedül a hit által.

A Heidelbergi Káté 88. kérdése mai igénk tanítására támaszkodik. A kérdés ismerős. Hány részből áll az igazi bűnbánat? Kettőből: az óember megökléséből és az új ember megleveletéséből. Megöklözni, nemlétezővé tenni magunkban azt, ami a bűn rabságában tart. Megszüntetni mindent, ami beékelődött Isten és ember közé. A nagy kérdés ma is az: van erőnk, hajlandóságunk levetni magunkról a bűn és közöny szennyruháját, Krisztus nélküli életünk kacatjait. Ennek szép bibliai leírását olvashatjuk a vak Bartimeus történetében (Mk 10,46–52). A vak Bartimeus Jézus előtt leveti felső ruháját. Megszabadul vakságra ítélt életének nyomorúságos darabjaitól. Testileg-lelki felkészüléte nagy lehetőségére, a gyógyulásra. Bartimeus meggyógyult, új ember lett, s gyógyítójában életének hűséges útítársát találta meg. A lehetőség mindenki számára adva van. Élünk vele!

Néhány hete gyülekezetünk harangozója hirtelen elhunyt. Nagy gond lett a templom takarítása. Egy asszonytestvérünk önkéntesen eljött, hetek óta jön és takarít, s köszöni a lehetőséget, hogy segíthet, hogy a templom csendjében tartózkodhat és munka közben is imádkozhat. Ilyenkor nem zavarja senki és semmi. A templomi csendben le tudja tenni kétségeit, lelki gondjait. Megszabadul azoktól, mint felső ruhájától. Megújult lelkevel, megtalált nyugalmaival, lelki békességgel tér haza otthonába szerettei közé. Csak

apró kis mozzanat a mindennapok szűrkeségéből, de ékes bizonyítéka annak, hogy Istennek Lelke ma, 2010-ben is munkálkodik és lehetőséget ad elgyötört lelkünk számára a megtisztulásra, hogy magunkra ölthessük Krisztusban megújult életünk tiszta ruháját.

Mielőtt befejeződne a mai ige tanítása, mindenképpen említést kell tennünk Kálvin Jánosról is, aki egészen más utakon, más környezetben jutott el a reformáció igazságának befogadására és továbbvitelére. Kitartó nagy hite, szerénysége, töretlen bizodalma által vált hitvallóvá. Tőle származik az elévülhetetlen jelszó: Szívemet égő hála áldozatként neked adom, Uram.

Befejezésül hangozzék Gyökössy Endre méltatása Kálvinról:

Te! A szerénységnek hős apostola!
Nagyobb minden földi hatalmak uránál,
Dicséretet zengő dalra sose vágytál.
S akaratod ellen
Mondom e dalt rólad te nagy, örök szellem!

Te! Az egyszerűség fehér oszlopa!...
Szívedben az Írás roppant erejével
Megállsz Róma ellen, ha vádol, ha kérlel,
S mind e világokra
Bibliai fényét lelked szétragyogja.

Te! Az eleven hit tiszta temploma!
Mikor minden már csak igazságot éhez,
Elhívod munkáddal örök Istenéhez.
S a szomjazó lelkek
Az egész világról csak Genfre figyelnek.

S Te! Az akaratnak szikla embere!
Bűnös Babilonban Spártát építesz fel,
Ahol az igazság él a szeretettel.
S árnyékemberekből
Hited erejével hősöket emelsz föl!

Te! A vértanúknak lelki orvosa!
Koronás királyok reszketnek meg tőled,
Mikor buzdítod a máglyára menőket.
S földi hatalommal
Bátran szembeszállsz, az Evangéliummal!

Kálvin! Nagy időknél egész embere!
Törhetetlen fia drága Mesterednek,
Az írás útjain milliók követnek.
– Zendüljön a zsoltár,
Dicséret, dicsőség, hogy a miénk voltál!

Ámen.

Református magatartás

Alapige: Az apostolok cselekedetei 2,4–16
Bibliaalvasás: Róma 8,28–39

Kedves ünneplő gyülekezet! A mai ünnepi istentiszteleten református vallásunk 493. születésnapját ünnepeljük. Mi a reformáció? Lényegre törően talán úgy lehetne fogalmazni, hogy a keresztyén egyháznak az Ige által való megújulását reformációnak nevezzük. Erre a munkára Isten Szentlelke a reformátorokat: Luther Márton, Kálvin Jánost és sok más kiváló embert választott ki. A reformáció létrejöttét, kialakulását indító okait – politikai, gazdasági és társadalmi okokon túl – főképpen egyetlen tényben kell keresnünk és meglátnunk. Abban a tényben, hogy a reformáció azért indult meg, mert voltak emberek, akik nagyon komolyan számoltak Istennel, az Ő Igéjében megismert akaratával, Isten akaratának lelkiismeretüket megkötő parancs szavával.

Mi történt 1517. október 31-én?

Luther Márton nem tudta összeegyeztetni lelkiismeretével azt, hogy az akkori egyház pénzért osztogatta Isten bűnbocsánatát, hogy áru lett a kegyelem, s az emberek bűnbocsátó cédulákkal megvásárolhatták a kegyelmet. Ez ellen tiltakozott a 95 tételből álló munkájával, melyet kifüggesztett a wittenbergi templom ajtajára. Az olvasókat is komoly önvizsgálatra akarta indítani. Már az első tétel figyelmeztet, önvizsgálatra tanít, amikor azt hirdeti, hogy a keresztyén embernek egész élete állandó bűnbánat kell hogy legyen.

Kálvin János életében is éppen ilyen meghatározó szerepet játszott a lelkiismeret köteleztetése. Ő jogásznak készült, de amikor megismerte az evangéliumból Isten akaratát, elhatározta, hogy szakít régi terveivel, régi életével és az Úr útjára tér. Ettől a pillanattól kezdve nem törődött senkivel és semmivel, hanem engedelmesen megmaradt Isten útján és tanulmányozta, hirdette, érvényesítette az Úrnak törvényét.

Ugyanezt elmondhatjuk Zwingli Urlichról is, aki csendes elmélkedések, Isten Igéjének tanulmányozása közben jutott el arra a meggyőződésre, hogy a keresztyénségnek vissza kell térnie Krisztus evangéliumának friss forrásához és neki kötelessége ebbe az irányba megkezdeni a munkát.

Mi volt a kezdet? Az, hogy ezek az Isten Lelke által vezetett férfiak, Isten igazi és engedelmes szolgálói számoltak lelkiismeretükkel, s arra az útra tértek, amelyet Pál apostol is élete döntő pillanatában a saját maga élete meghatározó irányvonalának jelölt ki: „Ebben gyakorlom pedig magamat, hogy botránkozás nélkül való lelkiismeretem legyen az Isten és emberek előtt mindenkor.”

A reformátorok nagysága tehát abban állott, hogy erről az útról – Isten útjáról – semmiképpen sem engedték magukat letéríteni.

Luther Márton a Wormsi Birodalmi gyűlésen bírái előtt áll. Gondolkodási időt kap, még megmentheti magát, visszavonhatja tételeit. Ő inkább saját lelkiismeretével küzd – látva a rá váró veszedelmet –, s mégis így dönt: „Amíg a Szentírás tételeivel vagy világos észkokokkal tévedésről meg nem győznek, addig semmit vissza nem vonhatok, mert nem tanácsos a lelkiismeret ellen cselekedni.” „Az én lelkiismeretemnek – mondotta más alkalommal – igazságát semmi el nem némíthatja, ha az egész világ tönkre megy is bele.”

Ugyanez a megalkuvást nem ismerő határozottság jellemzi Kálvin János magatartását is: Ott van a genfi templomban. Az egyházi fegyelem ellen fellázadt libertinusok

tömege fegyveresen jelenik meg Isten házában, követelik, hogy Kálvin mindenkinek kivétel nélkül szolgáltatssa ki az úri szent vacsorát. „Ezeket a kezeket levághatjátok, engem eltiporhattok, de senki sem kényszeríthet arra, hogy Isten ígésétől eltérjek, és méltatlanoknak szolgáltatssam ki e szent jegyeket.”

Még nagyon sok példát hozhatnánk református hitvalló elődeink életéből. Nem szükséges, hiszen ennyiből is láthatjuk, hogy a reformáció megindítóinak és követőinek alapmagatartását mindig az határozta meg, hogy egyedül az Isten Igéjéből megismert, örökkévaló törvényeinek, lelkiismeretükben, a Szentlélek által megpecsételt köteleztetésével törekedtek és így ők is életük fő feladatának az apostol bizonyágtételét vallották: „ezért magam is arra törekszem, hogy lelkiismeretem mindenkor tiszta legyen...”

Ki az igazi református keresztyén? Miben áll az igazi református életvitel?

Nem elég csak emlékezni a reformátorokra, hitvalló őseinkre, tanításaikra és nézeteikre. Isten Igéjét és akaratát nekünk is éppen olyan komolyan kell vennünk, mint ahogy ők tették, és törekednünk kell, hogy a megismert isteni akaratnak tiszta lelkiismerettel, életünk minden körülményei között engedelmesskedjünk.

Mi más társadalmi, politikai és gazdasági viszonyok között élünk. Mások a mi mindennapi gondjaink és problémáink. Az még nem megoldás és nem is eredményes, ha csak változatlanul ismétéljük, ünnepről-ünnepre elmondjuk a reformátorok által adott feleleteket, ha csak emlékezünk hitükre, helytállásukra, áldozatkész életükre. Isten sem és ők sem kívánták ezt, csak azt követelték, hogy minden döntés Isten Igéjéből, az ige előtt meghajló tiszta lelkiismeret felelősségéből származzék a református családban és az egyházban. Ki tehát az igazi református ma? Aki komolyan veszi hitét (református vallását), Isten Igéjét és tiszta lelkiismerettel él és munkálkodik. Isten Igéjének, a lelkiismeret köteleztetésének komolyan vétele pedig minden időben a következő jellemző tulajdonságokkal ruházta föl és ajándékozta meg a református keresztyén ember életét:

1. A református ember életét szent bizalom és ebből fakadó nem kétségeskedő bátorság jellemzi. Mi bizalmatlanok és félnékek lettünk. Bizalmatlanok Istenhez és egymáshoz. Féltünk Isten haragjától és egymás bosszúálló szeretetlenségétől. Elfelejtjük, hogy Aki „mi Atyánkká” lett Jézus Krisztusban, az új nemzedékeknek is Atyja lesz. Krisztus meghalt egyszer a bűnért, de az igazságért nem halt meg soha – írta Luther aggodalmaskodó barátjának. „Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk? Senki, bizonyára senki” – volt nagy fejedelmünk utolsó vallomása. „Előbb fordul fel a világ ezerszer egymás után” – hangzik Kálvin János felemelő szava –, hogy csak egy is elveszhetne Isten választottai közül, akiket ő igazán magához kapcsolt. „Nem azért jött az embernek Fia, hogy elveszítse ezt a világot, hanem azért, hogy megtartsa azt.” Jézus Krisztus vigasztaló, erősítő szavai is felcsendülnek. Nagyok és kicsik, népek és országok, az egész világegyetem Isten kezében van és ez a mi legfőbb vigasztalásunk, amint azt konfirmációkor megtanultuk és szívünkbe zártuk: „egyetlen hajszál sem eshetik le a fejünkről a mi mennyei Atyánk akaratától, sőt Ő mindazt a bajt, amit a siralomvölgyben reánk bocsát, javunkra fordítja, mert ő ezt megcselekedheti mint hűséges Isten és meg is akarja cselekedni, mint mindenható Atya.” (HK 26)

2. A református ember magatartását meghatározó második jellemvonás a komoly, felelősségteljes megbízhatóság. Oda, arra a helyre, ahol vagyunk, abba a szolgálatba, amelynek betöltése reánk vár, ahova a részünkre jutott anyagi és szellemi képességeinkkel Isten állított, munkálkodjunk útmutatása szerint, mert Ő tudja, miképpen használja fel életünket dicsőséges országának szolgálatára. A mi feladatunk nem az, hogy sorsunkkal elégedetlenkedjünk, a jobb helyzetben lévőköt irigyeljük, hanem az, hogy ott, azon a helyen, ahol vagyunk, minden anyagi és szellemi értékeink, képességeink

felhasználásával kötelességünket úgy töltjük be, hogy botránkozás nélkül való lelkiismeretünk legyen Isten és emberek előtt. Meggyőződésünk szerint minden embernek egyszer meg kell állnia a megtéveszthetetlen Isten előtt, és számot kell adnia sáfárkodásáról és életéről. Az embereket meg lehet téveszteni, de Istent kijátszani, becsapni nem lehet. Ebből fakad az a megbízhatóság, az a szilárd hűség, amely a református embert mindig jellemezte. „Légy hív mindhalálig és néked adom az élet koronáját...” „Akire sokat bíztak, attól többet is követelnek...”

3. Az erkölcsi tisztaságra való buzgó törekvés a református ember harmadik jellemző vonása. Mi nem csak mondjuk és tanítjuk, de hisszük, hogy mindnyájunknak meg kell jelennünk Isten ítélőszéke előtt. Ezért János apostollal együtt valljuk 1János 3,2 skk. versek alapján: „Szeretteim, most Isten gyermekei vagyunk... És akiben megvan ez a reménység Ő iránta, az mind megtisztítja ő magát, amiképpen Ő is tiszta.” Az erkölcsi tisztaságra való komoly törekvés nélkül el sem lehet képzelni az igazi református keresztyén életet. A református ember életébe be van írva a figyelmeztetés: „Ne tévelyegjetek, Isten nem csúfoltatik meg; mert amit vet az ember, azt aratandja is. Mert aki vet az ő testének, a testből arat veszedelmet.” (Gal 6,7–8)

Ezekkel a jellemvonásokkal megáldott ember egész életét annak adja, aki kiszabadította őt a jelenvaló bűnös világból – Istennek és az Ő Fiának –, és vallja, hogy közülünk senki sem él önmagának és senki sem hal önmagának, mert akár éljünk, akár haljunk, az Úréi vagyunk.

Arra a kérdésre, hogy mikor leszünk méltók református hitünkhöz, vagy mikor leszünk református Anyaszentegyházunk hűséges tagjai és Isten engedelmes gyermekei, a felelet csak egy lehet: ha egész életünket az Úr akaratának betöltésére szenteljük. Az Úr akarata pedig a szeretet. Szeretet és szeretetszolgálat. De ez csak akkor valósulhat meg, ha komolyan vesszük a keresztyén életvitel alapkövetelményeit. Imádkozunk azért, hogy ezek örök jellemvonásként megmutatkozzanak életünkben változó világunk kihívásai közepette. Ámen.

Noltensmeier Gerrit

ny. református püspök

Detmold, N. SZ. K.

„Mint a szarvas kívánczik a folyóvizekre...”

Alapige: Zsoltárok 42,2 (2009. október 31. napi igéje a *Losungen*ből.)
Bibliaolvasás: Zsoltárok 42

I.

Lapozzuk fel futólag e vers fordításait. „Amiképpen szomjas a szarvas...”, fogalmaz Arnold Stadler, az író. Ehhez nem lett volna szükségünk íróra. „Amint a szarvas friss forrásra eped...” Ilyen meghatóan ír Moses Mendelssohn. „Mint a szarvas tehén sóvárog a kiapadt pataknál...” Így az új zürichi fordítás, erőteljesen, és költőien is ugyanakkor. „Mint a szarvas kívánczik a folyóvizekre...”

Ha ilyenformán játszadozunk most azzal a képpel, amelyet a zsoltáros szavakban fest meg, sikerül-e ma és itt megjelenie e képnek? Ma, ennek a gazdag gyűlésnek a végén. Itt, ebben a gyönyörű templomban, ahol az ablakokon át ránk köszönnek az ősz tarka színei. Vajon megjelenik-e a teremtett világ sóvárgása azok után, hogy régen felüdülést talált, ma pedig borzalmas pusztaságban kínzó szükségét szenved! Ma és itt?

Némelyek közülünk a Szentföldet körülvevő sivatagra és pusztára gondolhatnak. Én Szudánra gondolok. Puszták országa. Izzó szél hordja a sivatag porát a városba és csak a Nílusnál, az országoknak ennél az életető erénél talál felüdülést a szem. Sikertül-e megsejteni ezt a kiáltást? Efféle állat bőgését sohasem hallottam. Még csak a szarvasok bőgését sem az tüzek idején. Szarvastehénről van szó. Meglehet, hogy a borja is a közelben van.

Bizakodással remélem, hogy a kép kibontakoztatja erejét, egészen fokozatosan, hogy az után hozzákapcsolódjon saját tapasztalatainkhoz, majd meghív, nem, inkább kényszerít, hogy együtt menjünk az útra: a síró-bőgő állattól az ember lelkéig: „...Úgy kívánkozik az én lelkem hozzád, oh Isten!” Vagy, még jobban és találóbban: „...Te utánad, ó, Isten.” Így hangzott hajdanában Isten népe énekeskönyvének szövege. Így őrződött meg, így imádkozták, énekeltek nemzedékről nemzedékre.

Ha meg tudnánk érteni a lélek szavát, a lelkünk szavát – technikára itt nincs szükség –, akkor meghallanánk a puszták földön való epedést, a felüdülés utáni vágyakozást, a létszükséget, az élet forrása utáni vágyat, Isten utáni vágyakozást. Bent a lélekben kiáltás hangzik távol Istentől. Miért? A zsoltár szerint: mivel a betegség kivetette az életet a pályáról, olyan szenvedés, amelyet egyedül Isten gyógyíthat. Mert az idegenben a honvágy felemésztja a lélek erejét, és egyedül Isten tud elrejtettséget ajándékozni. Mert az igazságtalanság kínozza, az ártatlan nyakára vádakat nehezdednek, az üldözők közelednek. Vagy, mert a szélében-hosszában fellelhető igazságtalanság újabb és újabb rémülettel terheli a szívet, ez pedig az epedés kérdéseit teszi fel Istennek. Tegyük hozzá, a mindennapok miatti, a valóságban létező egyház csetlés-botlásai, vadhajtásai és hívságai, minden balga ügyködése miatti kedvetlenséget is, amely elveszi a lélek szabad levegőjét. Mivel oly könnyűnek látszik, s mégis annyira nehéz Istentől távol élni. Természetesen, lehet élni, még túlélni is a lélek efféle vigasztalása nélkül, felüdülés nélkül. Egészen átmenetileg esetleg. Viszont a lélek elveszítené élénkségét, érzékenységét és mozgékonyágát, a fogékonyágát. És megsejtünk valamit a régi mesék és nagy drámák igazságából, amelyek tudnak arról, hogy milyen az, amikor az ember eladja a lelkét. A nyereség oly nagynak tűnik, viszont a veszteség szörnyűsége. Amikor a hideg szívet becserelelik, mert már semmi kívánsága nincs, és a halál megmarkolja a még élő test lelkét. A vágyakozás kiáltását megfojtják. Az élet elhal.

Egyesek ilyenkor meglepednek a felületes dolgokkal; ennyivel beérik. Mások visszhangozzák a bőbeszédű ateizmust. Majd buszok járnak a vidéket, és szétfecsérik: nincs Isten! Higgadtan. És sejtelmük sincs a veszteség fájdalmairól. Ismét mások továbbra is a hit bevett mondataival dobálóznak, mintha mi sem történt volna. Bürokratikus és figyelemfelkeltő moralitással. Azonban már nem támaszkodnak a bizalomra. A vágyakozás összezsugorodott. A kiáltás elfulladt.

Zsoltárunk a zarándokok szent útjára emlékeztet, ahogyan arról a sikerkönyvek nem írnak. Akik felkerekednek a falusi mindennapokból. Nagy veszedelmek között puszták tájakon haladnak át. Vannak hagyományok, amelyek rávisznek erre. De ugyanakkor az Isten jelenléte utáni sóvárgás is. Majd következik a templom küszöbe. Ígéret és sóvárgás, beteljesedés és felüdülés, a másik ember közvetlen közelében. Ez remeg benne az Isten és az ő hűsége utáni kiáltásban, valamint az ő útmutatása az ő neve, az ő Fia utáni kiáltásban. Az ilyen végtelen zarándokutakon állandó kísérő Mózes kérése: „Uram, engedd látnom a te dicsőségedet.” Ezen kívül az apostol becsületes mérlegvonása: „Nem mondom, hogy már elértem...” Messzi vándorlások; itt nem fenyeget a „a nappali szobában való ellazulás” Nyílt tüzek világítják meg az utat. A szabadság egyháza van itt újra? És Isten a célja.

II.

Tulajdonképpen itt abba hagyhatnám. A zsoltár által csak a sóvárgás ama csodáját szerettem volna felidézni, amely megjelenik ebben az énekben. A zavarkeltő elbizonytalanodást, minden biztosítottág közepette. De önök már érzik, még jön valami. Még három utalás. Majd egy darab olvasmány, mint lábjegyzet. És ha némely dolgok csendesen érintkeznek azzal, amit ezen a gyűlésen hallhattunk, ez így erőltetettnek tűnik. Legelőbb a három utalás, a Reformáció napján, a 2009-es Kálvin-évben.

1. A Kálvin-év elhalkul. Egyre halkabb. A reformátor vándor ember volt. A református vallás hátterében ott húzódik a vándorlás. Egyház a pusztában. Gyülekezet a kereszt alatt. „Bámulatosan korszerű ez a Kálvin...” Így hangzik a Kálvin-Magazin jól sikerült előszavának felirata. Tudom, hogy az előszó írói ritkán tehetnek arról, hogy mi lesz a felirat. Bámulatosan korszerű... Valóban, ennyire ártalmatlan ez a Kálvin?

A *Süddeutsche Zeitung* *Előretörés a másvilágba* cím alatt méltatta a berlini nagy kiállítást a kálvinizmusról, s így összegezett: „Aligha létezik valami a mai ember számára, ami idegenebb lenne annál a buzgóságnál, amely egykor Isten kegyelméért és az ő dicsőítéséért harcolt. Kálvin maga, az ő barátai és ellenségei hatalmas intellektuális erőket összpontosítottak olyan kérdésekre, amelyek 2009-ben még a legkomolyabb templomlátogatók előtt is érthetetlenek. A mulandóság e válfaja miatt a kiállítás enyhe csalódást okoz.” Idegen és mulandó? Talán igen. Mivel bennünk, modern emberekben elhidegült a sóvárgás. És benne, aki Isten dicsőségének ügyésze lett, élő a sóvárgás, talán emésztő! A követőiben, akik az Isten utáni kiáltásban mindent feladtak, és még többet találtak. Epedők. Nem tudók. Nem tétlenkedők. Nem mélyrepülők.

2. A zsoltár a zarándoklatokra emlékeztet. A templomról álmodik, Isten jelenlétének helyéről. Tudom, a „szent helyekről” való beszéd némileg gyanús a számunkra. Megalapozottan. És mégis: vannak-e helyek, amelyekhez az az elvárás kötődik, hogy a vágyakozás lelke lakja? Olyanok, amelyek nem tarka-barkák, nem ragyogásban ittasultak, nem röpke boldogságot előcsiholók. Képek nélküli templomok. „Temple”-t mondanak a francia protestánsok, amikor egyszerű templomaikról beszélnek. Olyan helyek, amelyek a gyülekezet találkozájára hívogatnak, a lélek egybegyűjtésére az Isten utáni vágyakozásban. Csodálatos egyszerűség, amelyekben az epedés lakozik. Fulbert Steffensky mondta egykor: „Az Istenbe vetett hit megtanít a bálványok és a képek iránti bizalmatlanságra. Kifejlődhet egy olyan embertípus, amelyik már nem tud érvekre hallgatni, és csak képek és jelenetek révén lesz megnyerhető és meggyőzhető. Az utóbbi években azt mondtuk, hogy tanulnunk kell a katolicizmus képszerűségéből, színre alkalmazó képességéből. Sok protestáns ember szájában futott össze a nyál, amikor azoknak a tömjénfüstjére, csengettyűcsilingelésére, szenteltvizére és miseruháira gondolt. Úgy sejtem, hogy ma még inkább szükségünk van arra, amit a református hagyomány tanít: a lecsupaszítottág és a szemgyönyörködtetéssel szembeni bizalmatlanságra.” „Helyet adni a léleknek” – hangzott korábban a Németországi Evangélikus Egyház zsinatában. Ez bizonyosan annyit jelent, hogy segíteni kell neki abban, hogy másokkal együtt vágyakozva Isten felé kitarhassa szárnyait. Az ő jelenlétében.

3. Mindabban, amit Kálvinról szeretnénk volna elmondani, az ő pecsétje jelentett számomra sokatmondó, koncentrált segítséget. A kéz, amely saját szívét ajánlja fel Istennek: „Cor meum tibi offero Domine. Prompte et Sincere. JC” [Szívemet neked ajánlom fel, Uram. Készségesen és őszintén. K. J.] Hogy Isten maga tartsa. Tessék, Isten, neked adom! K. J. A Kálvin neve? Az én nevem? Az Isten Fia neve? Ne szakadjanak el egymástól.

Az övéi pedig olykor megzavarodva tekintenek egymásra: „nem gerjedezt-e a mi szívünk mibennünk, mikor nékünk szóla...” És az efféle emlékezésben nem halt ki a sóvárgás a megpihenés, a melegség és a vigasztalás után. Olyan sóvárgás, amely Istenben lelhet megpihenésre.

III.

Immár csak az időszerű olvasmánydarab következik, lábjegyzet gyanánt. A nemrég irodalmi Nobel-díjjal kitüntetett Herta Müllernek *A róka pedig már akkor vadász volt* című regényében találtam az alábbi részletet: „Egy konyhaablakon át füst száll az utcára, odaégett hagymaszag terjeng. A főzőkályha fölött faliszőnyeg, erdei tisztáson szarvassal. A szarvas olyan barna, mint a laskaszűrő az asztalon. Egy nő lenyal egy fakanalat, székre felállva pedig sír egy gyermek. A nyakában állkendő. A nő letörli a gyermek arcáról a könnyeket az állkendővel. A gyermek igen nagy ahhoz, hogy széken álljon és hogy állkendőt hordjon. A nő könnyökén kék folt éktelenkedik. Egy férfihang ordít, a hagyma bűzlik, te meg állsz a fazéknál, mint egy tehén, világgá megyek, amíg a lábam elvisz. Halkan és keményen szól vissza, hát eredj, pakold bőröndbe a szemetedet, és menj az anyádhoz. A férfi a nő hajába markol és arcul veri. Ez után a nő megáll a gyermek mellett sírva, és a gyermek kibámul az ablakon.”

Egyes lakószobákban az Istentől való elszakadás borzalma lakozik. Vagy közel van inkább? És felébreszti a sóvárgást. Erről mesélne a falon levő szarvas is ebben a szobában? Szépérzékünk túltengő tudatában mi szívesen mókázunk a hasonló képek láttán egyes lakásokban. Epedést jelent-e meg?

A Frankfurter Allgemeine Zeitung napilap nemrég egy csodálatos Lasker-Schüler versre emlékeztetett: „Sírás hallszik a világban, mintha a Jóisten meghalt volna...” Mondjuk most halkan és csüggedetlen: vágyakozás van a világban, mintha maga Isten jönne elibénk, hogy megvigasztaljon. Ámen.

Ford. Balogh Béla

(Elhangzott Frankfurtban a 2009-es Kálvin-év reformáció napján, a Reformierter Bund közgyűlését lezáró istentiszteleten.)

A Genezáret partján

(Lelkigondozói rovat lelkipásztorok részére)

Gyökössy Endre

IX.

Növekedés a békesség felé*

Manapság aligha kell bárkinek is bizonygatnom, hogy békesség nélkül csak örömtelen és rossz napokra várhatunk.

A békesség keresésével mindenütt szembetaláltam magam. Megdöbbentő, felettébb elgondolkoztató volt egy fiatal gazdálkodó nyilatkozata a tévében, ahogy a felvevőgép lenszéjébe szokatlanul közlelő, mélyen belenézve, mindenkitől s egyben minden vezető embertől azt kérdezte: „Magyarázza már meg nekem valaki elfogadható módon, miért kell annyi atomfegyver? Hogy ne tizenkétszer, hanem tizenháromszor lehessen elpusztítani a Földet, amikor egyszer is elég?!...”

Éppen a „béke szigetén” élő egyház engedhetné meg magának leginkább, hogy valami dogmatikai vagy egyházszerkezeti kérdéssel, azaz „belsőegyházi” problémával foglalkozzék, és a békétlenkedésről tudomást se vegyen. Ám nem gyönyörű templomaink színes ablakain keresztül nézünk kifelé a rossz és gonosz világra. *Mi ebben a világban élünk.* Ha nem teszünk meg minden tőlünk telhetőt, mi is eltűnünk fehér vagy színes templomablakainkkal együtt! Talán nagy szavaknak tűnhetne mindez, ha nem ránk bízta volna Jézus a békeszerzés szolgálatát, ama galileai hegyen. Sőt, ha már születésekor nem így hangzott volna az angyali szó: *...a földön békesség és az emberekhez jóakarata...* (Lk 2,14)

Merjük kimondani, hogy *csak a békességre jutott ember tud békességszerzővé válni!* Hiszen senki sem tud senkit önmaga fölé emelni.

Belső békesség nélkül csak furcsa, tragikomikus helyzetbe kerülhetünk, mint az egyszeri lelkész, aki az ötvenes években meglátogatta egyik vezető állásban lévő presbiterét.

Miután a kert, sőt a ház ajtaját is nyitva találta, belépett a lakásba, ahol presbiteré mérgelődő dűnyögését hallotta. Éppen feleségével zsortlódott. A lelkész riadtan fordult az asszonyhoz:

– Mi történt?

A feleség rezignáltan legyintett:

– Ó, semmi, a holnapi békebeszédére készül az öregem, amit a gyárban kell elmondania, attól dühös. Segítsen már neki megírni.

Neki is ültek, de a beszéd fogalmazása közben összekülönböztek a békén, és igencsak békétlenül váltak el...

Nem alapvetően tragikus-e, hogy még a béke miatt is összekülönbözhet két hívő ember? Akárcsak két ország vagy két fele a világnak, s amíg mindenki a békét kiáltja, dörögnek a fegyverek. És egyre több lesz belőlük – éppen a béke ürügyén.

Nyilván mondhatná valaki: ugyan, kik vagyunk mi, hogy ebben a hallatlan nagy kérdésben nagyképpú kijelentéseket tegyünk, óva intve bárkit is? Ki hallja meg? Ugyan ki figyel a tücskök cirkelésére?

* Gyökössy Endre: *Mélységeken át – az öröm titkáig.* Szent Gellért Kiadó és Nyomda, Budapest.

Nos, emlékszem gyermekkorom szabolcsi éjszakáira, amikor nem tudtam elaludni a sok ezer tücsök ciripelésétől. Ha egyre többen ciripeljük ugyanazt, talán most is lesznek, akik nem tudnak majd aludni. És bennünket sem elaltatni!...

A béke nem szó, nem fogalom, amit így vagy úgy is lehet értelmezni. Nekünk a béke élő VALAKI, Akit mai igénk szerint is keresni, sőt követni lehet, hogy valóban béke legyen a béke.

Gondolom, nem én vagyok az egyetlen, aki eljutott már teljesítő- és tűróképessége végső határáig, ezért talán megértéssel olvassátok vallomásomat – mert személyes élményemet vallom meg a következőkben:

Egy alkalommal valaki már hajnalban felcsengetett telefonon, mert nem tudott aludni és beszélgetni akart. Még reggeliztem, amikor már vártak rám és mert az illető bőven ráért, délig mondta a magáét, időnként felemelt ujjal figyelmeztetve, kíméljem jobban magam. Csak akkor ment el, amikor csöngettek és más valaki jött, aki keresztyénségre hivatkozva komoly összeget kért tőlem kölcsön. Aztán felhasználva az újabb telefonhívást, a kapott összeggel gyorsan eltűnt.

Amikor letettem a telefont, már délután volt... Kihúztam a telefonzsinórt, lerogytam egy székre és szinte hangosan nyögtem: Elég, most hagyjon mindenki békén, ettől szívinfarktust lehet kapni! Alig gondoltam az infarktusra – mert ilyen különös az emberi lélek –, félelmem máris realizálódni kezdett. Mert a félelem vonzza azt, amitől félünk.

Fájni kezdett a bal vállam, zsibbadni a bal karom, és mivel egyedül voltam a lakásban, úgy éreztem, jobb, ha kivánszorgok az utcára. Közel van az SZTK, hátha van benn egy orvos, aki ad egy Strophantin-injekciót.

Az utca sarkára érve már szédelegtem, amikor valaki váratlanul elmentém előttem – ma sem tudom, ki volt – rám köszönt: Áldás, békesség!

Nem tudom elmondani, milyen hatással volt ez akkor rám! Azt hiszem, valami ilyesmit érezhettek az első húsvétkor a szorongó tanítványok, amikor váratlanul köztük termett Jézus és így köszönt rájuk: *Békesség nektek!*

Akkor ott, az utcasarkon, szemüvegemet törölgetve értettem meg a jól tudott és nemegyszer prédikált ígét – mert átéltem: *...Az én békességemet adom nektek, de nem úgy adom nektek, mint a világ adja.* (Jn 14,27) Nem úgy, mint a nyugtatószerek, nem úgy, mint bárki. Sarkon fordultam és hazamentem. Mire hazaértem (hiszen egy sarok volt csupán), minden fájdalom és minden feszültség eltűnt belőlem.

Tudom, a lényeket még csak érzékeltetni sem tudtam. Ezt csak átélni lehet!

De hadd valljak tovább. Mostanában már, ha úgy érzem, fogyni kezd az erőm és a tűróképességem, nő bennem a feszültség, leengedem a redőnyt, tíz percre kihúzom a telefont, ellazulok öreg fotelemben és magam elé mondom: *Békességem van, békességem van Istentől. Köszönöm, köszönöm, köszönöm...* – Ezt elmondom újra és újra. Lehet, hogy ezen valaki mosolyog, de valóban békességem lesz! Átélem azt, amit Jézus ígért azoknak, akik belső szobájukba mennek és imádkoznak: *Atyád pedig, aki látja, ami titokban történik, megfizet neked.* (Mt 6,4)

Mivel fizet? Békességgel! Alig leírható belső békességgel, amit újra és újra meg lehet ugyan zavarni, de elvenni már nem lehet.

A Jézus által ajánlott „belső szobácskán” kívül van még két hely, ahol ez a békesség – ami nem valami, hanem VALAKI – megtalálható.

Az egyik a Biblia. Mesélte valaki, hogy munkatársnője hivatalos útra ment Ausztriába, autóval. A fiatalasszony, aki nem tartozott se felekezethez, se megkeresztelve nem volt, Bécsből hazajövet egy Bibliával állított be hozzá. Elmesélte, hogy Bécsben parkoltak valahol, és amikor visszatértek autójukhoz, a szélvédőüvegre fektetve egy vadonatúj magyar nyelvű Bibliát találtak. Odatette valaki, látva a magyar rendszámot.

– Most mit kezdjek ezzel? – kérdezte.

A megkérdezett csöndesen csak annyit mondott:

– Olvasd el!

Engem pedig ezzel a kérdéssel keresett fel:

– Azt kérdi ez a barátnóm, hogy Bandi bácsi megkeresztelné-e? Belső békéje miatt volna erre nagy szüksége...

Szinte kívánom, hogy sokan találjanak rá így régen meglévő Bibliájukra! Bár azt is tudom, sokan vannak, akiknek egész napjuk nyugtalan, ha előző este vagy aznap reggel nem olvastak ebből a könyvből és nem beszélgettek csak néhány percet is Azzal, Aki a Könyv által üzen.

Másik hely az Ő gyülekezete, ahová Jézus megígérte jelenlétét: *Mert ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben: ott vagyok közöttük.* (Mt 18,20) Valaki egyszer azt mondta nekem: öreg már és nehezen tud figyelni, mert rosszul is hall, de ahányszor csak teheti, mindig elmegy a templomba, mert onnan mindig, mindenkivel megbékélve megy haza.

A békével kapcsolatban még egy fontos dologra szeretném felhívni a figyelmet: *ne csak keressük, hanem kövessük is a békességet!*

Mit jelent ez valójában? Először talán csak annyit, hogy követek valakit, aki már rátalált a Békességre. Nyomában haladok valakinek, aki szüntelen a Békesség nyomában van.

Mi a jele, hogy rátaláltam az élő békességre?

Egy alkalommal felkeresett egy fiatalasszony, aki hozzáment egy ötgyermekes özvegy férfihoz. Mire megszülte a maga gyermekét, férje néhány nap alatt meghalt. Most egyedül neveli a hat gyermeket – derűsen, örömmel és boldogan! Csak arról „panaszkodott” – mosolyogva –, hogy az egész környék hozzá jár panaszkodni, s ezért nem tud annyit lenni gyermekeivel, mint szeretne.

Pontosan erről van szó: akiben megérik az élő békességet, azt úgy keresik, ahogy az aranyásók keresték azt, aki aranyra talált és meg tudta mutatni a lelőhelyet!

Különös paradoxon: aki egyszer igaz békességre lelt, azt Isten nem hagyja békén! A békesség szolgálatába állítja, mégpedig a békétlenkedők közé. Békességszerzőnek, fénynek, sónak, kovásznak, jó esőnek, szeretetnek. Lehet, hogy hat gyerek közé, de lehet, hogy világra szóló feladattal küldi idegen népek közé.

A hívő, a tanítványi életnek tehát nem a csúcsa a teljes, belső békesség, ahol letanyázhathatunk, hanem a kezdete. Jézus ma is éppen úgy leviszi tanítványait a csúcsról, mint egykor megdicsőülése hegyéről, ahol pedig ők szerettek volna sátrat verni és ottmaradni.

Újra és újra hangoztatom: *aki békességre jutott – azt Isten nem hagyja békén.* Annak máris indulnia kell, mégpedig az élet sűrűjébe és békétlenségeibe – békességszerzőnek.

Alkalmi prédikációk

Bibliaóra

Móra László Tibor

Kajántó

A bűnbánó imádság

Alapige: Zsoltárok 32,1–7

Sokszor hallja az ember, hogy valaki nagy bánatban van, vagy valami nyomja a lelkét. Ha azt a terhet, ami benne van, elmondja, kimondja magából, akkor megkönnyebbül, vagy megoldást is talál a problémájára. A beszéd, a szó tehát elégséges lehet sokszor a megkönnyebbülésre, a lelki egyensúly helyreállítására. Mi az, ami terhelheti az embert? Sok minden. Leginkább azonban az a bűn, ami születésünk pillanatától bennünk van, amitől nem tudunk szabadulni. Génjeinkben hordozzuk a bűnre való hajlamot. Azt, hogy ne engedelmesskedjünk Istennek. De ott van a nagy lehetőség, amit az Úr mutat meg nekünk. A bűnbánat, a bűnbánó imádság.

Mi tulajdonképpen a bűnbánat? Egy olyan beszélgetés Istennel, ahol az ember elmondja mindazt, ami a lelkét nyomja; amikor önvizsgálatot tart, hogy milyen a viszonya Istennel. Erre aztán jön a válasz az Úr részéről: az imádkozó megkapja a lelki megtisztulást.

A mai ige erre tanít meg, ezt mutatja be, azt is lehet mondani, hogy felkészít a bűnbánatra, a bűnbánó imádságra.

Hét bűnbánati zsoltár van a Szentírásban. Ezek között van a most hallott zsoltár is. Miért bűnbánati zsoltár? Azért, mert a zsoltárríró megvallja bűnét Isten előtt. Nem részletezi, hogy mi ez a bűn, de elmondja, hogy nem hallgatta el azt. Utána meg kéri az Urat, hogy tisztítsa meg őt.

De vegyük sorra ennek az imádságnak a részeit, és nézzük meg, mi az, amit tanulhatunk belőle.

Azzal kezdi a zsoltár írója ezt az imádságot, hogy boldog ember az, akinek Isten megbocsátja a bűneit. Hogyan lehetséges ez? Az Ószövetségben az áldozat bemutatása után lehetett elmondani, hogy a bűnököt elvette Isten. Az Újszövetségben pedig azok mondhatják el, akik elfogadják a keresztdozatot. Kik lehetnek ezek? Azok, akik elhiszik Krisztus megmentő tettét, amit bemutatott a keresztfán. A feltétel tehát a bűnbocsánathoz a hit. Az, ami túl tud mutatni a bűnön, fel tud mutatni Krisztusra.

Honnan kell kiindulnunk, amikor a bűnbánó imádságról beszélünk? Onnan, hogy az ember egyszerre bűnös és egyszerre kegyelembe fogadott. Mindenki egyenként, külön-külön, saját bűneiért felel. Hogy jobban megértsük ezeket a dolgokat, hogy mit jelent a saját bűneinkért felelni, lássunk pár példát. Sokszor tartanak megemlékezéseket. Az idén is megemlékeztek Budapest ostromáról, ami 1945-ben volt, aztán Németországban arról, hogy lebombázták Drezda városát a háború végén. Megemlékeztek azokról, akik koncentrációs táborokban haltak meg. Azokról, akik Szibériában voltak munkatáborokban. Vannak, akik kimondják, hogy az egyik vagy a másik nép volt bűnös abban, hogy ez megtörtént. Sokan ebből valamilyen hasznot akarnak hajtani saját maguk számára. Egy azonban biztos. Nincs kollektív bűnösség. Nem lehet hibáztatni egy egész népet, mert egyesek parancsot adtak ki, páran meg azt teljesítették. Csak egyéni bűnösök van-

nak, akik rossz parancsot adtak ki, illetve akik azt a parancsot akár meggyőződésből, akár félelemből teljesítették.

Így van ez minden bűn esetében. Minden ember saját bűne terhét hordozza, nem pedig a szomszédja vagy barátja bűnét. Mindez azért, mert mindannyian bűnben fogantatunk és születünk. De az az ember, aki Istenhez imádkozik, és kéri a bocsánatot, annak Isten megbocsát. A zsoltáríró erről beszél. Ő személyesen ezt tette. Elmondta mindazt, ami lelkét terhelte. Azt, ami töviseként ott volt az életében, és ami gennyes sebet ejtett rajta. Nem tudott ettől a fekélytől megszabadulni, csak úgy, ha az „áldott orvosnak” elpanaszolta, elmondta „lelki betegségét”

Egy azonban biztos. Nem könnyű ezt megtenni. Az ember nehezen tudja elismerni, hogy vétkezett. Nehezen ismeri el a hibáit. Nagy lelki erő kell ahhoz, hogy ezt megtegye. De ha nem teszi, akkor nő benne a belső feszültség. Sokszor az orvosok azt mondják, a lelki bajok testi tünetekben is megjelennek. Ezt tapasztalja a zsoltáríró is. Amíg nem tudott Isten elé állni, addig éjjel-nappal csak sóhajlás, jajgatás volt az életében, életereje elhagyta. (3–4. v.)

Mit jelent ez? Modern szóval élve depresszióba esett. Kedvetlen lett. Nem ismerős ez a helyzet? Hányszor mondjuk el, hogy fáradt vagyok, nincs kedvem semmihez. Fáj minden porcikám. Sok az, amit el kell hordoznom. Nem mi vagyunk-e véletlenül azok, akik a zsoltárnak ezt a 2 versét mondjuk, sokszor naponta? Igen, mi panaszkodunk, de nem jó helyen.

Mit kell tehát tennünk? Elmenni oda, ahol nemcsak meghallgatnak, hanem segítenek is. Megvallani Isten előtt azt, ami bennünk van, és könnyebbül a teher. Meg tudom ezt tenni? Meg, de nagyon nehezen.

Miért nehéz? Mitől fél az ember ekkor? Talán attól, hogy kiszolgáltatottá válik? Isten azonban mindent tud és mindent lát. Előtte nem titok, hogy mi van ott a mélyen, ami az emberi szem számára láthatatlan. Fáj neki, hogy fáj nekünk. Fáj, ha ennyire maga alá kerül az ember a bűn miatt.

Mit kell tehát tennünk? Megvallani azt, ami a lelkünket nyomja. Elmondani azt, ami elszakíthat minket tőle. Ez után pedig jön a megkönnyebbülés. Mert Isten elfogadja a bűnbánó szót. Akkor, ott, a zsoltáríró idejében az áldozat és az imádság volt az, ami miatt Isten segített a bűnbánó emberen. Itt és most szintén ez a két dolog az, ami miatt segít. Krisztus áldozata, amihez csatlakozik az én gyarló, sokszor félve kimondott kérésem.

A zsoltáríró kimondja a végkövetkeztetést. Minden kegyes imádkozzon Istenhez. Mindenki, aki bizik az Úrban, kérje őt, mert csak így menekül meg az élete. Így tudja megélni az ember a büntől, kísértésektől, próbáktól való szabadulás örömét. Ámen.

Vitaindító kérdések:

– Sokszor előfordul, hogy az ember mások mögé menekül, hogy palástolja bűneit. Mi az, ami miatt nem vállalja az elkövetett tetteinek a következményét? (pl. a bűneset története) Miért jobb, ha másra keni a felelősséget?

– Kiszolgáltatottakká válunk-e Isten előtt, ha elmondjuk előtte és neki bűneinket?

– Volt-e már életünkben olyan alkalom, amikor elpanaszoltuk bajainkat valakinek és utána megkönnyebbültünk? Ha igen, akkor Isten előtt is meg lehet ezt tenni, mert ott is ilyen könnyebbség lesz, amikor ő válaszol a mi szavunkra. Vállaljuk-e ezt?

Úrvacsorai igehirdetés

Bustya Dezső
ny. lelkipásztor
Marosvásárhely

Jézus eledele

Alapige: 1Korinthus 11,23–29

Valamikor nagyon régen, még gyermekkoromban érdekes könyvet olvastam, az volt a címe: *Az istenek eledele*. Az angol szerző azt írta meg benne, hogy két tudós, egy vegyész meg egy biológus, olyan anyagot találnak fel, amitől az élőlények rendkívüli gyorsasággal óriássá nővekednek. A felfedezés beláthatatlan következményekkel jár; hiába akarják elfojtani, elterjed és új, „óriás” emberfajt hoz létre, amelynek tagjai lerázzák magukról jelenük kicsinyes törvényeit, és egy nagyobb, szebb és emberibb élet kialakításába kezdenek.

Amiről a költő álmódott, nem más, mint a mindenkori ember örök törekvése. Nem elégszünk meg azzal, amik vagyunk. Nagyobbak, erősebbek, hatalmasabbak akarnánk lenni, mint amilyenek vagyunk. Erre törekedtek már Babel tornya építői is. Milyen jó is lenne, ha bíránk valami csodaszerrel, ami gazdag, teljes, tökéletesen boldog életet biztosítana. Keressük az ilyen gyógyszert, az olyan „isteni eledelt”, ami erre bennünket képessé tenne.

Pedig, testvérek, amit Wells fantasztikus regényében papírra vetett, az már 2000 éve valóság. Nem valami rendkívüli tableta vagy csodatévő teakeverék. Benne eledel van és ital van: *kenyér és bor*. Semmiben sem különbözik mindennapi eledelünkötől és italunktól, ami az asztalunkra kerül. De itt, a templomban, az Úr szent asztalán hozzájárul a kenyérhez és a borhoz valami: *Isten igéje*. Nem azáltal lesz szentséggé, sákramentummá, hogy feltesszük ezt a kenyeret és a bort az úrasztalára; hanem azáltal, hogy fölöttük megszólal Urunk szava: *Ez az én testem, amely értettetek megtöretik... E pohár az Újtestamentum, az én vérem által*.

Az itt látható kenyér és bor: *sákramentum*, ami magyar nyelvünkön annyit tesz, hogy *szent jegy*. A jegy többre utal önmagánál, mert a *valóságot jelzi*. Az úrasztalának étele és itala jegye a Megváltó csodás *születésének*. Hit nélkül karácsony szent éjjelén ott is csak egy szerény istálló, egy jászol, s benne egy kisgyermek volt látható. De a hit felismerte abban a gyermekben a világ Megváltóját. Az úrvacsora kenyere és bora jegye a Megváltó áldozatos *halálának*. Hitetlen emberek csak három kereszten kivégzett embert láttak. De a hívő lelkek felismerték, hogy a középső kereszten szenvedő személy Isten áldozati Báránya, aki azért jött, hogy önként áldozza magát érettünk, s hogy elvegye a világ bűneit. Ezért is parancsolja Urunk, hogy valahányszor e szent jegyekkel élünk, az Ő halálát hirdessük, amíg eljövend. És nem utolsósorban ez a kenyér és ez a pohár jegye a boldog *örök életnek*, amely a hívő lélek számára már e földi életben elkezdődik. Aki hit nélkül járul a szent asztalhoz, csak földi kenyeret és bort vesz magához; de az is lehet, amint hallottuk, hogy ítéletet eszik és iszik, mert nem becsüli meg az Úrnak testét! Úr Jézus Krisztusunk maga mondja ezt nekünk: „Ha nem eszitek az ember Fiának testét és nem isszátok az ő véré, nincs élet bennetek. Aki eszi az én testemet és issza az én vére, örök élete van annak, és én feltámasztom azt az utolsó napon.” (Jn 6,53–54) A kegyelmet esdő, bűnbánó ember a lelki betegek orvosságát találja meg itt.

Testvérek, istenek eledele nincsen, azt csak a költői fantázia eszelte ki. *De Jézus eledele van.* Lehet belőle táplálkozni; lehet e kenyér és bor által a bűnbocsátnak és az örök életnek a jegyeit magunkhoz venni. Mi a feltétele? Csak az, hogy vágyakozzunk rá. Csak az, hogy készek legyünk eddigi életünk foltos, peccés, rongyos öltözékét *levetkőzni és felöltözni* a nekünk felajánlott tiszta, hófehér öltözetet, Krisztus halálának és feltámadásának jeleit: az Ő érdemeinek köntösét. Vizsgáljuk tehát meg a szívünket, nézzünk bele az ige torzítatlan tükrébe bátran. Ismerjük fel minden vétünket, amivel Istent megszomorítottuk és embertársainkat megbántottuk; anyagiakban vagy lelkiekben megkárosítottuk.

Ez az önvizsgálat a *lelki böjt*. Csak éhes ember vágyik az eledelre és szomjas ember az üdítő italra. Én hiszem, hogy Te ma így jöttél ide, az Ige testté lételét ünnepelni, az érted is megszületett, a te bűneidért is megáldoztatott, megöletett és feltámadott Krisztussal találkozni, sőt: övele tápláltatni, az Ő életét élni. Úgy úrvacsorázz, hogy te is elmondhassad: *Élek többé nem én, hanem él bennem a Krisztus*, a jelen életem már a Benne való új, megbocsátást nyert tiszta és boldog élet. Ámen.

Esketési igehirdetés

Váradai Sándor Károly

Kispeleg

Semmi felől ne aggódjatok...

Alapige: Filippi 4,4–6

Hálaadásra és örvendezésre gyűjtött egybe az Úr bennünket ezen a délutánon. Hálát adunk Istennek azért, hogy egybefonta a ti életutaitokat és örvendezünk, amiért ezt ti Előtte, szent fogadalomtétellel, akarjátok – Anyaszentegyházunk rendtartásához méltóan – megpecsételni. Isten és a gyülekezet előtt azt akarjátok kijelenteni, szeretitek egymást és a másikat kiegészítve, egymást segítve kívántok élni.

Drága és nemes szívetek szándéka, gondolata egy olyan világban, ami tele van buktatókkal, akadályokkal, nehézségekkel, rossz példával. A Szentírás drága útmutatásokat tartalmaz a házassággal kapcsolatban, de főként arra próbál felkészíteni, hogy ide a szerelem nem elég. A szerelem, amire ma a leggyakrabban alapozzák a házasságot, önmagába véve kevés. A házasság tiszteletet, megbocsátást, hűséget, türelmet és hitet követel. De mindenekelőtt Isten kegyelmétől függ, amellyel legyőzi alkalmatlanságunkat, ugyanis csak Isten tehet bennünket alkalmasokká arra, hogy mindezeket vállaljuk. Téved az közöttetek, aki azt gondolja, hogy ez egy megpróbáltatások nélküli élet kezdete. Amikor a Szentírás házasságról beszél, egy életre szóló sorsközösségről, szeretetszövetségről beszél, ami Isten nélkül lehetetlen. Csak Isten közelsége tud nektek életeitek végéig tartó örvendezést biztosítani. Krisztus közelsége tud számotokra is szívbeli közelséget, szeretetközösséget, boldog családi fészket teremteni. Az Ő jelenléte ad erőt a kereszthordozásban, a megpróbáltatások idején. Nélküle nem lehet megmaradni – láthatjuk szomorú valóságként ma, amikor a házasságok fele felbomlik. A mai világban csak az marad meg, aki házasságának minden gondját az Úrra veti.

Ismerem szerelmeitek gondolatait, a jegyes beszélgetések alkalmával bizonyosságát adtatok annak, hogy ti bíztok az Úrban. Hiszem azt, hogy szívetek hűsége mindkettőtöknek erőt fog adni az Istennel való bensőséges kapcsolat létrehozására és egymás teljes

megismerésére. Hiszen a szerelem nem csupán érzelem, hanem magatartásforma, gondolkodásmód is egyben. Ennek az ígérete pedig öröm és boldogság. Ezt nemcsak megszerezni kell, hanem megtartani is. Ez pedig megéri a küzdelmet és áldozatot! A laza szálakkal egymáshoz összekapcsolódó szívek könnyen elvesztik egymást. Éljetek mindennap Isten közelségének örömeiben! Akkor házasságotok szelid és háládatos életté tud válni. A szelídség pedig olyan erő, ami diadalmaskodik az emberi gonoszság fölött is.

Az ige azt mondja: *semmi felől ne aggódjatok*, mert Isten áldása nem szűnik meg soha az Őt szeretők számára. Ti tehát aggodalmaskodástól mentesen, hálaadással várjátok és fogadjátok ajándékait! Olyan imával kérjétek ezt Istentől, ami nap mint nap erőt, hitet ad számotokra. Bizalommal és bátran tegyétek ezt. Akkor Isten békessége és reménységet adó jelenléte megsegít majd benneteket. Ő megőrzi szíveteket és gondolataitokat a Jézus Krisztusban.

Kívánjuk, hogy Isten szeretete tegye tartóssá szívetek egymásért dobogó szerelmét, hogy boldog és örömteli közösséggé, áldássá váljon a ti házasságotok. Szívetek szelídsége pedig életetek minden napján indítson titeket hálaadásra! Ámen.

Temetési igehirdetés

Nagy Vajda Levente
Kisfűlpös

Tudom a te dolgaidat

Alapige: A jelenések könyve 2,18–19

Gyászoló testvéreim! Nemsokára ünnepeljük húsvétot, a feltámadás ünnepét, az élet győzelmét a halál felett, és íme, két nappal ezelőtt a halál újra sokkoló jelzést adott magáról. B. J. atyánkfiát, szeretett, megbecsült volt gondnokunkat elragadta az élők sorából. A halál szüntelenül, még az élet teljében élőknél is lesben áll, körülöttünk ólálkodik, és bármikor lecsaphat ránk. Ezért is fontos, hogy a fájdalomaink, döbbenetünk, elkalandozó, emlékeket kereső gondolataink mellett felfigyeljünk az élet és halál urának, Jézus Krisztusnak szavaira: **Tudom a te dolgaidat – az elrejtetteket és a nyilvánvalókat egyaránt. Az első nagy vigasztalás az, hogy Krisztus mindig meglátogatja az övéit és elmondja mondanivalóját.**

Most hozzátok jön, kedves gyászoló család, az ígén keresztül, de megszólít mindenkit, megmozgatva lelkiismeretünket itt, a ti drága szeretettek koporsója mellett. Tudjuk mindannyian, akik itt vagyunk, hogy nagyon kedves volt nektek elköltözött szeretettek. Most nagy fájdalmat és űrt éreztek szívetekben. De a koporsó mellett nemcsak ezt kell éreznetek, nemcsak az elválást kell látnotok. Ilyenkor az embernek azzal is számot kell vetnie, hogy mennyi áldás származott a megboldogult életén keresztül szeretteire, gyülekezetére.

Az eltelt 67 év dolgaiból három értékes vonást emelek ki a felolvasott ige alapján: „Tudom a te... szeretetedet... szolgálatodat... hitedet.”

Az első vonás, amit Jézus mond: „tudom a te... szereteted” Mi is tudjuk az ő szeretetét. Ismeritek, kedves testvérei, gyermekkorotok óta az ő szeretetét. Számталanszor megtapasztaltátok bátyátok óvó, védő, segítő szeretetét, amellyel még hirtelenül bekövetkezett halála előtt is ragaszkodott hozzátok.

Ismered te, kedves felesége, az ő szeretetét 43 esztendeje, amióta házasságban éltek. Tudod, hogy ez a szeretet nem ismert határokat, mindenre képes volt és valóban soha el nem fogyott egészen a haláláig. Ugyanúgy ismeritek gyermekei, unokái azt a végtelen szeretetet, amelyet mindig örömkönnnyekkel jelzett, ahányszor meglátogattátok, vagy ahányszor más találkozási alkalom adódott.

Ismertük mi is az ő embertársai iránti szeretetét, gyülekezete, egyháza felé irányuló ragaszkodását, segítőkészségét.

Ami a legfontosabb, hogy mi csak a látottak, tapasztaltak alapján tudjuk az ő szeretetét, de maga Jézus tudja azt is, ami a szíve, lelke mélyén húzódott meg.

A felolvasott ige második gondolata ez: „Tudom a te... szolgálatodat.” Elhunyt testvérünk szolgálatának kettős vonását ismerhettük: a családi és a közéletit, de mindkettő a szeretetével volt átítatva. Házasságukat két leánygyermekkel áldotta meg Isten, idővel pedig érkeztek az újabb örömöket hozó unokák. A családi szolgálatot a maga sajátos vonásával végezte, mint családfenntartó, kenyérkereső segítőtárs, édesapa, majd nagypapa, aki munkájával, szavaival áldás volt szerettei számára. Ha erre gondoltok, kedves gyászoló testvéreim, enyhül a fájdalmatok. A szívetekben pedig helyet kap a gyász mellett a hálaadás és köszönet érzése.

Közéleti tevékenysége szintén sokszínű, akárcsak családi szolgálata. Már egészen fiatal korában bizonyosságot tett önzetlen szolgálatairól, amelyet egyházközsége iránt tanúsított. Ezért érdemesnek tartotta a gyülekezet közössége, hogy presbiteri tisztségre megválasszák, majd gondnoki teendőkkkel bízták meg. Mindkét tisztségében hűségesen szolgált Istenét, közösségét a nehézségek idején és a jó napokban egyaránt. A templomjavítási munkálatok során lelkipásztorával együtt vállalták a számos nehézséget, felelősséget.

Az ige harmadik gondolata így hangzik: „Tudom a te... hitedet.” Elköltözött testvérünk hívó, keresztyén ember volt. Hitének megerősödését, a gyermekkor családi légkörének és az Istennek való szüntelen, szeretetből fakadó szolgálatának köszönheti. Krisztust élete urának vallotta és ajkának szállóigéje, amit lelkipásztorának is többször mondott, az volt: „Nem szabad csüggedni”! Ti se csüggedjete, gyászoló szerettei, mert ő is tudta és vallotta, hogy nem ez a földi élet a csúc, az igazi, nagy befutás, hanem ami ezután következik. Ezért mondja János apostol: „Boldogok a halottak, akik az Úrban halnak meg”, azaz nem semmisülnek meg, nem vesznek el nyomtalanul, hanem az Úr dicsőséges feltámadásában és az örök élet örökségében is részesülnek.

Azt mondtam az igehirdetés elején, hogy Jézus minden embert keres megújító szándékával. Legyen most itt nekünk, a belső megnyugvásnak, megújulásnak a jele az a válasz, amit a Heidelbergi Káté az 58. kérdésre ad: „Miféle vigasztalásod van az örök életről szóló vallástételedből? Az, hogy mivel már e mostani életben is érzem az örök élet kezdetét, az élet után oly tökéletes boldogságom lesz, amilyent szem nem látott, fül nem hallott, emberi szív soha meg nem gondolt, amelyben Istent mindörökké magasztalom.” Ámen.

Igehirdetés fejfaállításra

Farkas Antal

Nagyvárad–Velece

Emlékoszlop

Alapige: Józsué 4,1–11.15–18

Emlékező gyülekezet, kedves barátaink!

Fábián Imre fejfájának ünnepélyes felavatása alkalmából hallgassuk meg Isten üzenetét: Izráel népe átkelt a Jordánon. Kurta mondatnak tűnik, de benne nagyon sok aggodalom, szenvedés, reménység, hit van.

A Jordán folyón nehéz volt átkelni mély medre és sebes folyása miatt. A Jordán magyarul halált jelent, az átkelésével próbálkozók többsége belefulladt. Józsué könyve elmondja, hogy amikor Isten parancsára a nép elindult, a Tízparancsolatot vivő papok a folyó közepébe állottak, így a Jordán megszűnt folyini felülről és vize baloldalt a Holt-tenger felé lefutott. A természetudósok úgy magyarázzák, hogy földrengés lehetett, melynek következtében a folyómederben gát keletkezett, így lett szárazzá a meder, amelyen a nép átment. Lehet így történt, lehet, hogy nem. Egy dolog a fontos! Elhangzott Isten parancsa: Menjenek át a tulsó partra!

Fábián Imre is 59 évnyi földi ideje alatt, miképpen mi is, sokszor megtapasztalta: lefutottak a vizek, lett a folyómeder száraz, azután átjutottunk a tulsó partra. Isten adott mennyei erőt, életcélt, családot, emberi segítséget.

Miután a választott nép fiai átjutottak a Jordánon, Isten azt parancsolta, hogy menjen vissza 12 ember és emeljenek kőből emlékoszlopot. S ha azt kérdezik, miért? Azért, hogy elmondhassuk: Isten megsegített. Ezt a hitbeli bizonyosságot tovább kell adni gyermekeinknek, unokáinknak. A kövek örök emlékeztetők kell hogy legyenek Isten szabadításáról.

Itt, a nagyváradi Rulikowszky temetőben is mennyi emlékkő van: síremlékek, kőkeresztek. Mi nem kőből állítottunk emléket Fábián Imre sírjára, hanem tájainkra jellemző hagyományos csónak alakú fejfát, mely mint ilyen, itt e temetőben egyedüli. Fábián Imre lelkiségétől idegen volt a kő és márvány.

Ő, aki költő, újságíró, szerkesztő, könyvkiadó és kultúrmindeus is volt egyszemélyben, talán a legmaradandóbbat mégis a folklór munkában végezte: a gyermekmondókák, mesék gyűjtésében. Igaza van az itt lévő hűséges társnak, Csillának: Imre ennek örülne a legjobban – mármint egy csónak alakú fejfának.

Fontos megjegyeznünk: hiába bíznánk mi kőre, fára az emlékezést. Ezt a fejfát nem Fábián Imrének, hanem a magunk számára emeltük. Nektünk van szükségünk az emlékezésre, emlékeztetésre. Az igazi és maradandó emlékjel nem ez a csónak alakú fejfa, hanem amit a magunk szívében állítunk fel.

Bizonyára mi magunk is hoztunk valamilyen „emlékkövet” erre az alkalomra muzeológusként, régi Ady-körösként, író-költőként, újságíróként, barátként, volt munkatársként – és természetesen családtagként, rokonként. Amikor Fábián Imrere emlékezünk, valamilyen mértékben önmagunkra is emlékezünk: fiatalságunkra, egy brancsbartozásunkra, a magunk Jordánjaira, s hogy sok nehézségen akartunk és keltünk is át. Ezek megszépítik a múltat, s mi, miként Tolnay Tibor festményeinek zsákos embere, lelkünk könnyű batyuit magunkkal cipeljük.

Izrael fiai a folyó medrében is építettek egy emlékoszlopot. De miután rázúdult a víz, az eltűnt, csak emlékeikben őrizték tovább.

Meddig áll fenn egy kő-síremlék, fejfa? Két-három generációnyi ideig? Tapasztaljuk, hogy mennyire mulandóak a mi temetőink. A Házsongárd éppúgy, mint a Rulikowszky. S hogy volt jól kigondolt, szándékos és pokoli akarat eltüntetni még a nyomainkat, emlékeinket is. A felszámolt rogéiuszi, szőlősi, velencei temetők halálára gondolunk. Még ha gondoskodó kezek-szívek néhány kőemléket meg is mentettek...

Isten mindenkit odaállít valahová emlékoszlop-, fejfaépítőnek, mederben állónak, papnak. És ott kell állnia, ahová állították. Az élet szépsége az, hogy hűségesen állók ott, ahová Isten állít.

Lehet idegen számunkra az, hogy a felolvasott igében papokról hallunk, mint emlékkövek építőkről. Csakhogy a királyi papság elve alapján nem vagyunk-e mindannyian azok: szülőkként, családfenntartókként, nemzetörkődőkként?

Mert nem csak az egyháznak vagy Tháliának vannak papjai. Vannak papjai a politikának, iskolának, az írott szónak, a művészetnek, zenének, kultúrának. S ha ezek a kő- vagy faanyagú síremlékek el is tűnnek, de nem tűnnek és nem is tűnhetnek el a könyvek, a versek, az összegyűjtött, s talán az utolsó előtti percekben kötetekbe menekített hagyományaink, nyelvi emlékeink gyűjteményei.

A felolvasott ígerész azt is elmondja, hogy végül a papok is kijöttek a Jordánból és a víz is megindult lefelé folyni a megszokott medrében. A mi életünk vize is tovább folyik e fejfaavatási ünnepséget és a Fábían Imréről való megemlékezést követően. A fontos az, hogy az emlékezés köve, fejfája bennünk megmaradjon.

Ez azonban csak úgy lehetséges, ha életünket, sorsunkat, jelenünket és jövőnket a Kő-re építjük, a Szegeletköre, Jézus Krisztusra, s akkor jöhetnek vizek, szelek, kisebbségi és vallási életünket veszélyeztető történelmi Jordánok, viharok – mindig lesz tülso part. Lesz megmaradás és élet. Lesz jövőnk Benne és Átala!

Öt évvel ezelőtt, pontosabban 1995. április 18-án, Fábían Imre temetésén többek között a következőket mondtam: „Isten megemlékezik a híven szolgálókról. Mi is emlékezni gyűltünk össze a koporsó mellé. Fontosabb azonban az, hogy Isten is megemlékezik rólunk. Ő megemlékezett Fiában, az Úr Jézus Krisztusban, hogy megváltson a bűnből és a halálból. Krisztus e parancsot adta: *a mint én szerettelek titeket, úgy szeresétek ti is egymást.* (Jn 13,34b) Adja Isten, hogy ne aludjon ki soha szívetekből a szeretetek lángja, mellyel őriztétek, őrizzük egymást és Fábían Imre emlékét.”

Ma is csak ezt tudom kívánni! Ámen.

Az aradi tizenhármak utolsó mondatai...

Leiningen-Westerburg Károly: A világ feleszmél majd, ha látja a hóhérok munkáját.

Damjanich János: Legyőztük a halált, mert bármikor készek voltunk elviselni azt.

Török Ignác: Nemsokára Isten legmagasabb ítélőszéke elé állok. Életem parányi súly csupán, de tudom, hogy mindig csak Őt szolgáltam.

Aulich Lajos: Szolgáltam, szolgáltam, mindig csak szolgáltam. És halálommal is szolgálni fogok. Forrón szeretett magyar népem és hazám, tudom, megérti azt a szolgálatot.

Vécsey Károly: Isten adta a szívet, lelket nekem, amely népem és hazám szolgálataért lángolt.

Lázár Vilmos: Ki tehet arról, hogy ilyen a magyar sorsa? Krisztus keresztje tövében érett apostollá az apostolok lelke és bitófák tövében kell forradalmárrá érni a magyar lelkeknek.

Dessewffy Arisztid: Tegnap hősök kellettetek, ma mártírok... Így parancsolja ezt hazám szolgálata.

Nagy-Sándor József: De rettenetes volna most az elmúlásra gondolni, ha semmit sem tettem volna az életemben. Alázatosan borulok Istenem elé, hogy hőssé, igaz emberré, jó katonává tett.

Knézich Károly: Milyen különös, hogy Haynau bíró is keresztény, és én is az vagyok. Csak az ördög keverhette így össze a kártyákat.

Schweidel József: A mai világ a sátán világa, ahol a becsületért bitó, az árulásért hatalom jár. Csak egy igazi forradalom, a világ új forradalmi embersége söpörheti el ezt az átkozott, meghasonlott világot.

Kiss Ernő: Istenem, az újkor ifjúsága egész ember lesz-e? Árpádok dicső szentjei, virrasszatok a magyar ifjúság felett, hogy Krisztusé legyen a szívük és a hazáé az életük.

Láhner György: Krisztus keresztje és a bitófa oly rokon. És az isteni áldozat mellett oly törpe az én áldozatom.

Poeltenberg Ernő: Minket az ellenség dühös bosszúja juttatott ide.

A lapot alapította: D. dr. Csiha Kálmán és Nagy László

Főszerkesztő: Jenei Tamás

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa

400079 Cluj/Kolozsvár, str. I. C. Brătianu/Király u. 51.

Tel: 0264-592453; Fax: 0264-595104; Email: belmisszio@reformatus.ro

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza

Készült az Erdélyi Református Egyházkerület

Misztótfalusi Kis Miklós Sajtóközpontjának nyomdájában

Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos

Olvasószerkesztő: Salamon Emese

Számítógépes szedés, tördelés: Nagy Andrea

ISSN 0254-4458

Szemelvények
középkori latin nyelvű
költészetünkből

Rákóczi Márton
(1530–1577)

Fohász lefekvéskor
– *Oratio euntis cubitu* –

A derűs Nap, ím, kialudt előttem.
Megköszönöm: ezt is Atyám, Te adtad.
És bocsásd áldott Fiadért nekem meg
A mai bűnöm.

A magányos ágy befogadja testem,
Rád hagyom magam, Uram, álmaimban.
Add, hogy értelmem tüze Benned égjen,
S ki ne aludjon.

Ne hagyjon magamra az égi angyal,
Űzd el a farkast, mi bolyong az éjben;
S tudja végre meg a gonosz, hogy immár
Nincs joga hozzám.

1555–1560?

Fordította: Tóth István